

MINISTARSTVO FINANSIJA CRNE GORE

april - jun 2014

BILTEN XXXII

Ministarstvo finansija Crne Gore
Bilten XXXII
april - jun, 2014.

Oficijelni kanal Ministarstva finansija
<http://www.youtube.com/user/minfinansijacrnegore>

<https://www.facebook.com/pages/Ministarstvo-finansija>

<https://twitter.com/minifinme>

<http://minifin.wordpress.com>

UPRAVE

PORESKA UPRAVA:

WWW.PORESKAUPRAVA.GOV.ME

UPRAVA CARINA:

WWW.UPRAVACARINA.GOV.ME

UPRAVA ZA NEKRETNINE:

WWW.NEKRETNINE.COM.E

DIREKCIJA ZA JAVNE NABAVKE:

WWW.DJN.GOV.ME

UPRAVA ZA IMOVINU

WWW.UZIGOV.ME

Sadržaj

UVODNIK:

Ekonomске perspektive Crne Gore i regiona 6-7

- dr Radoje Žugić, ministar

Nova finansijska perspektiva - izazovi i mogućnosti8-10

- Bojana Kaluđerović, načelnica Direkcije za kontrolu kvaliteta (Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći)

Razvoj decentralizovane unutrašnje revizije u javnom sektoru Crne Gore 11-16

- Miloš Baletić, samostalni savjetnik III (Direktorat za centralnu harmonizaciju)

Emisija euroobvzenica na međunarodnom tržištu17-18

- Dragan Darmanović, načelnik Direkcije za upravljanje dugom, analizu zaduženosti, upravljanje gotovinom i odnose sa inostranstvom (Direktorat za državni trezor)

Prekogranični programi saradnje u kojima će Crna Gora učestvovati u novoj finansijskoj perspektivi (2014-2020)19-22

- Žana Jovanović, samostalna savjetnica II (Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći)

Aktivnosti ministra finansija u periodu od 01. aprila do 30. juna 2014. godine23-36

- Marija Goranović (Služba za odnose sa javnošću i slobodan pristup informacijama)

Analiza poreskog opterećenja tržišta rada i uticaja na zapošljavanje uz modeliranje efekata promjene u sistemu oporezivanja i nivoa doprinosa 37-39

- mr Tatjana Bošković, samostalna savjetnica I (Direktorat za poreski i carinski sistem)

Budućnost transnacionalnog programa saradnje jugoistočne Evrope (see) u novoj finansijskoj perspektivi 2014-2020 40-43

- Kana Tomašević, kontrolor prvog nivoa za transnacionalne programe

Usklađivanje statističkog sistema Crne Gore sa međunarodnim statističkim standardima utvrđeno Strategijom i Programom zvanične statistike 2014-2018. godine 44-46

- mr Ranko Stevović, samostalni savjetnik I (Direktorat za ekonomsku politiku i razvoj)

Uredba o poreskoj registar kasi47-48

- Jovica Petričević, načelnik Direkcije za poreski sistem i poresku politiku (Direktorat za poreski i carinski sistem)

Realizacija “Pravaca razvoja Crne Gore 2013-2016” u 2013. godini, sa preporukama za dalju realizaciju49-53

- Jasna Janjić, načelnica Direkcije za strukturne politike (Direktoratu za ekonomsku politiku i razvoj)

Implementacija Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti - Unapređenje srednjeročnog planiranja budžetske potrošnje i uvođenje elemenata fiskalne odgovornosti 54-55

- Bojan Paunović, načelnik Direkcije za koordinaciju i upravljanje sopstvenim sredstvima Evropske unije (Direktorat za budžet)

Realizacija javne potrošnje na lokalnom nivou u I kvartalu 2014. godini56-60

- mr Snežana Mugoša, načelnica Direkcije za praćenje budžeta lokalnih samouprava, regulatornih agencija i javnih preduzeća i drugih implicitnih budžetskih obaveza (Direktorat za budžet)

- Pavle Kaluđerović, savjetnik u Direkciji za upravljanje dugom, analizu zaduženosti, upravljanje gotovinom i odnose sa inostranstvom (Direktorat za trezor)

Info web aktivnosti Ministarstva finansija u periodu od 01. aprila do 30. juna 2014. godine.61-67

- Ivona Mihajlović (Služba za odnose sa javnošću i slobodan pristup informacijama)

Sedmi sastanak pododbora za trgovinu, industriju, carine, poreze i saradnju sa drugim zemljama kandidatima..... 68-70

- mr Tatjana Bošković, samostalna savjetnica I (Direktorat za poreski i carinski sistem)

- Mitar Bajčeta, načelnik Direkcije za carinski sistem i carinsku politiku (Direktorat za poreski i carinski sistem)

Ministarstvo finansija Crne Gore

Bilten Ministarstva finansija
april - jun, 2014. godine

BROJ: XXXII

IZLAZI:
kvartalno

IZDAVAČ:
Ministarstvo finansija Crne Gore

ZA IZDAVAČA:
dr Radoje Žugić

UREDNIK:
Marija Radenović

UREĐIVAČKI ODBOR:
dr Radoje Žugić
mr Bojana Bošković
mr Ana Krsmanović
mr Nikola Vukičević
Iva Vuković
Marina Perović
Ana Cerović
mr Nataša Kovačević
Miodrag Radonjić
Damir Rašketić
Novo Radović

DIZAJN:
Adil Tuzović

KONTAKT:

Služba za odnose sa javnošću
i slobodan pristup informacijama

TEL: +382 20 224 581

FAX: +382 20 224 450

E-MAIL: mf@mif.gov.me

WEB: www.mf.gov.me

ADRESA:
Stanka Dragojevića br 2, Podgorica

dr Radoje Žugić

UVODNIK:

Ekonomska perspektiva Crne Gore i regiona

Crna Gora se, kao i zemlje našeg regiona, nalazi u fazi ekonomskog ciklusa u kojoj ekonomska teorija i praksa moraju dati adekvatne odgovore na brojna razvojna pitanja. U ovoj etapi ekonomskog razvika posebnu pažnju usmjeravamo na kvantitativne, egzaktno mjerljive pokazatelje, kao što je privredni rast, ali potrebno je istovremeno naše napore usresrediti i na unapređenje kvalitativnih indikatora stanja privrede, koje ekonomska teorija definiše kao razvoj. Takođe se moramo fokusirati na promjenu odnosa među djelovima u nekoj cjelini ili na, preciznije rečeno, strukturne promjene.

Strateški cilj Crne Gore je povećanje kvaliteta života svih građana. U tom pravcu, vodimo konzistentnu ekonomsku politiku u okviru koje definišemo prioritetne sektore razvoja koji će u budućem periodu biti lokomotiva rasta i razvoja, i to u oblastima turizma, energetike, poljoprivrede i prerađivačke industrije.

Uspostavljanje dugoročne finansijske stabilnosti i, s tim u vezi, stabilnosti javnih finansija, preduslov je ukupne ekonomske stabilnosti i dugoročnog ekonomskog rasta. Stoga fiskalnu politiku moramo bazirati na implementaciji odgovarajućih mjera konsolidacije. S tim u vezi sprovodimo aktivnosti usmjerene na: sma-

njenje nivoa sive ekonomije, smanjenje poreskih potraživanja, sprovođenje mjera štednje, posebno u dijelu neproaktivne potrošnje, stvaranje regulatornog okvira za razvoj biznisa i nove investicije i dr. Istovremeno realizujemo odgovarajuće mjere podsticaja koje su u funkciji harmoničnog i ravnomjernog razvoja. Osim toga, u funkciji konsolidacije javnih finansija je i sprovođenje strukturnih reformi koje su usmjerene na jačanje konkurentnosti ekonomskog sistema, kroz unapređenje poslovnog ambijenta, finansijski i institucionalnu podršku razvoju preduzetništva, unapređenje radnog zakonodavstva, penzijskog sistema, zdravstva, obrazovanja, te postizanja veće efikasnosti i produktivnosti državne uprave.

Ovim procesima, snažno započetim početkom 2013. i koji jednako efikasno traju i sada, unaprijedili smo stanje javnih finansija. Ovim smo, takođe, uz snažan investicioni ciklus koji je iniciran u sektorima turizma, energetike, infrastrukture, stvorili pretpostavke za ostvarivanje visokih stopa rasta i razvoja. Prema našim projekcijama, prosječna stopa rasta u srednjem roku biće u nivou od 3,7%, što su zvanični podaci. Naša očekivanja su da će stope rasta, u srednjoročnom periodu, prelaziti nivo od 5%.

Strateški cilj Crne Gore je povećanje kvaliteta života svih građana. U tom pravcu, vodimo konzistentnu ekonomsku politiku u okviru koje definišemo prioritetne sektore razvoja koji će u budućem periodu biti lokomotiva rasta i razvoja, i to u oblastima turizma, energetike, poljoprivrede i prerađivačke industrije.

Za dalji razvoj i napredak na putu ka evroatlanskim integracijama, kao važno, otvara se pitanje potrebe snažnijih regionalnih integracija, imajući u vidu činjenica da zemlje regiona, kao male i otvorene ekonomije, značajan dio svog domaćeg proizvoda razmjenjuju na međunarodnom tržištu, a prva faza te razmjene svakako se mora odvijati na nivou regiona.

Motiv tješnje saradnje zemalja regiona javlja se kao potreba snažnijeg uključivanja u međunarodnu podjelu rada i širenja zajedničkog tržišta. U tom smislu, prioritetno su nam potrebni zajednički infrastrukturni, saobraćajni, energetske projekti, kako bismo, sinergijom regiona, oklonili „uska grla“ i stvorili snažnije predušlove za budući razvoj. Ova faza razvoja ne smije, međutim, trajati predugo kako bismo, u što kraćem roku, dostigli veće nivoe ekonomske efikasnosti, smanjili zaostajanje za razvijenijima, adekvatnije valorizovali ogromne potencijale i, svakako, „liječiti“ naše brojne ranjivosti u ekonomskim sektorima. U cilju adekvatnijeg uklapanja našeg regiona u međunarodnu podjelu rada i uvećanja ukupnih efekata upotrijebljenih resursa, neophodno da sadašnje i buduće investicione odluke, kao polazni, praktično razvojni dokumenti, budu zasnovane na svestranijem ispitivanju tržišta, vremen-

skih preferencijala, eksternih, odnosno međunarodnih efekata, kompatibilnosti regionalnih ekonomija...

S obzirom na to da svaka od zemalja regiona bilježi značajan napredak na planu evroatlanskih integracija, jasno je da će, u predstojećem periodu, evropske integracije postati ključni okvir u kome ćemo snažnije ostvarivati ciljeve ponovnog ekonomskog rasta i razvoja.

Imajući u vidu uspostavljeni trend oporavke ekonomije, ekonomska politika regiona u narednom periodu treba da se bazira na: ubrzanju strukturnih i regulatornih reformi, fiskalnoj konsolidaciji, unapređenju institucionalnog i poslovnog ambijenta, izgradnji kvalitetne infrastrukture, posebno one koja međusobno povezuje države regiona, a zatim i šire sa Evropom i snaženju ukupne regionalne i prekogranične saradnje.

Čvrsto sam ubijeđen da, uz poštovanje ovih prioriteta i uz kroz procese integracija i otvaranja prema drugima, Crna Gora i region imaju izvanredne šanse da postane izuzetno dinamičan dio evropskog kontinenta.

dr Radoje Žugić,
ministar finansija

Bojana Kaluderović

Nova finansijska perspektiva – izazovi i mogućnosti

Instrument pretpristupne pomoći (IPA), koji je obuhvatio programski period 2007-2013, polako ulazi u završnu fazu svoje realizacije. Programiranje je završeno za sve četiri komponente (I¹, II², III³ i IV⁴) na koje je Crna Gora ostvarila pravo, sticanjem statusa kandidata i uspostavljanjem sistema za decentralizovano upravljanje sredstvima Evropske unije (EU). Implementacija I i II IPA komponente je u poodmakloj fazi, dok će III i IV komponenta tokom 2014. godine početi sa fazom implementacije.

Na osnovu iskustva stečenog u prethodnoj finansijskoj perspektivi, Evropska komisija (EK) je kreirala novi pretpristupni finansijski instrument, koji će obilježiti naredni sedmogodišnji period, sada već poznat po svom nazivu Instrument pretpristupne pomoći II (IPA II).

Osnovni cilj ovog instrumenta se nije pretjerano promijenio u odnosu na IPA-u: Instrument za pretpristupnu pomoć za period od 2014. do 2020. (IPA II) će podržati države korisnice u usvajanju i sprovođenju

političkih, institucionalnih, zakonskih, administrativnih, socijalnih i ekonomskih reformi, kako bi se uskladile sa vrijednostima Unije, kao i postepeno sa pravilima, standardima, politikama i praksama karakterističnim za buduće članstvo u Uniji.

Svih pet oblasti podrške (reforme tokom pripreme za članstvo u Uniji i s tim povezana izgradnja institucija i kapaciteta; društveno-ekonomski i regionalni razvoj; zapošljavanje, socijalne politike, obrazovanje, ravnopravnost polova i razvoj ljudskih potencijala; poljoprivredni i ruralni razvoj; regionalna i teritorijalna saradnja) koje se uvode umjesto podjele na pet komponenti su namijenjene, bez razlike, zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima, za članstvo u EU. Osnovna ideja koja provjerava i čini osnovu ovog instrumenta je fokus ka potrebama korisnika⁵, tako da je iznos sredstva koji će biti namijenjen pojedinim oblastima djelovanja uslovljen potrebama identifikovanim u procesu pristupanja EU, kao i sposobnošću zemlje da na efikasan i efektivna način potroši sredstva.

1 - Pomoć tranziciji i izgradnja institucionalnih kapaciteta

2 - Prekogranična saradnja

3 - Regionalni razvoj

4 - Razvoj ljudskih resursa

Pravni osnov za korišćenje ovog novog instrumenta predstavlja Uredba (EU) br. 231/2014 Evropskog parlamenta i Vijeća od 11. marta 2014. godine o uspostavljanju Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA II), kao i Uredba (EU) br. 236/2014 Evropskog parlamenta i Vijeća od 11. marta 2014. godine o utvrđivanju zajedničkih pravila i postupaka za sprovođenje instrumenata Unije za finansiranje spoljnog djelovanja. Ova dva dokumenta su pružila obrise novog finansijskog instrumenta, ali cjelokupna pravna osnova je zaokružena tek usvajanjem Implementacione uredbe Komisije (EU) br. 447/2014 od 2. maja 2014. godine o posebnim pravilima primjene Uredbe (EU) br. 231/2014 Evropskog parlamenta i Vijeća o uspostavljanju Instrumenta pretpristupne pomoći. Ovaj posljednji dokument se, po svom obimu i detaljima

do kojih ide, razlikuje od prethodne IPA implementacione uredbe (718/2007), tako da detalji su koji su očekivani da budu sadržani u njoj izostavljeni i dati u predlogu Okvirnog sporazuma (Framework Agreement), koji je korisnicima IPA II dostavljen na uvid. Okvirni sporazum, pokriva cjelokupan sedmogodišnji period od 2014-2020. godine.

Budžet za sve korisnice (Albanija, Bosna i Hercegovina, Island, Kosovo⁶, Crna Gora, Srbija, Turska i Makedonija) za period od 2014-2020, iako je prvobitno bilo planirano nešto više, otprilike je na nivou kao i u prethodnoj finansijskoj perspektivi i iznosi 11.698.668.000 EUR, od čega će do 4% ovog iznosa biti namijenjeno teritorijalnoj saradnji između zemalja korisnica IPA II i zemalja članica. Sredstva

5 - Termin Beneficiary je uveden u sva nova dokumenta umjesto dosadašnjeg termina Beneficiary Country - zemlja korisnica, zbog specifičnosti Kosova.

6 - U skladu s rezolucijom Vijeća bezbjednosti Ujedinjenih nacija 1244/1999 i mišljenjem Međunarodnog suda o proglašenju nezavisnosti Kosova

će moći da se koriste kroz: javne nabavke (ugovori o uslugama, nabavci robe i radovima), bespovratna sredstva, nagrade, finansijske instrumente, sektorsku budžetsku podršku i uzajamne fondove EU.

Pomoć će se obezbjeđivati na osnovu strateških dokumenata svake države korisnice ili višekorisničkih strateških dokumenata uspostavljenih tokom trajanja višegodišnjeg finansijskog okvira Evropske unije za period od 2014. do 2020. godine, koji će sastavljati EK u saradnji sa državama korisnicima pomoći. Strateški dokumenti treba da odrede prioritete aktivnosti koji treba da budu u saglasnosti sa ciljevima postavljenim u okviru relevantnih oblasti, a u skladu sa opštim i specifičnim ciljevima IPA II. Takođe, neophodno je da strateški dokumenti sadrže indikatore za procjenu napretka u ostvarivanju postavljenih ciljeva. Ostvarivanje postavljenih indikatora će predstavljati osnov za raspodjelu jednog dijela sredstava, koja će biti neraspoređena i služiće kao nagrada za dobro korišćenje sredstava.

Budžet EU namijenjen korisnicima pretpristupne pomoći se može implementirati kroz:

- Direktno upravljanje - budžet implementira EK, Delegacija EU (DEU) ili neka agencija;
- Indirektno upravljanje - budžetom upravlja bilo koje tijelo osim EK ili agencije (zemlja korisnica, međunarodne organizacije, agencije zemalja članica);
- Zajedničko upravljanje programima.

U slučaju indirektnog upravljanja, kao i do sada, neophodno je izvršiti imenovanja ključnih aktera, koji već postoje u administracijama zemalja koje su se kretale ka uspostavljanju decentralizovanog upravljanja u prethodnoj finansijskoj perspektivi: Nacionalnog IPA koordinatora (NIPAK) i Nacionalnog službenika za odobravanje (NAO). Nova IPA ne poznaje više ulogu Službenika nadležnog za akreditaciju (Competent Accrediting Officer - CAO). NAO je u obavezi da formira tijela, kao što su Nacionalni fond i Kancelarija za podršku Nacionalnom službeniku za odobravanje. Pored ovih tijela, naravno, za funkcionisanje cjelokupnog sistema je neophodna jedna ili više operativnih struktura. Na čelu operativne strukture može se nalaziti njen rukovodilac,

što daje korisnicima određenu slobodu, ali ujedno predstavlja i izazov kako pronaći najbolju strukturu koja će upravljati IPA II.

Prema pravilima, nakon potpisivanja Okvirnog sporazuma sa EK, treba da bude potpisan i Finansijski sporazum. Finansijski sporazumi će predstavljati osnov za implementaciju, s obzirom da će u svom aneksu sadržati u koje projekte će sredstva biti utrošena. Rok za njihovo potpisivanje je definisan pravilom $n+1$, gdje je n godina za koju su određena sredstva programirana. S obzirom na ovo pravilo, prvi finansijski sporazum, koji se bude odnosio na programsku 2014. godinu mora biti potpisan najkasnije do kraja 2015. godine.

Za institucije koje su uključene i u upravljanje sredstvima iz IPA 2007-2014 predstoji jako izazovan i neizvjestan period. Na korak do dobijanja odluke o prenosu ovlašćenja za upravljanje sredstvima za komponente II i IV za finansijsku perspektivu 2007-2013, i preuzimanja poslova pripreme tenderske dokumentacija, ugovaranja i plaćanja, Direktor za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU) u Ministarstvu finansija se našao pred novim izazovima. Za sada je samo izvjesno da će, u skladu sa odlukama EK, s obzirom da će u okviru teritorijalne i regionalne saradnje nastupiti nova pravila, CFCU preuzeti odgovornost za proces pripreme tenderske dokumentacije, ugovaranja i plaćanja za cjelokupne teritorije koje su pokrivene programima Crna Gora - Kosovo i Albanija - Crna Gora i biti jedino ugovorno tijelo. U kojim će sektorskim oblastima imati ulogu ugovornog tijela, kao dio operativne strukture, ostaje da se vidi u što skorijem vremenskom periodu, s obzirom na rokove za ugovaranje koji će početi da teku danom potpisivanja finansijskog sporazuma.

Bojana KALUĐEROVIĆ
načelnica Direkcije za kontrolu kvaliteta
(Direktorat za finansiranje
i ugovaranje sredstava EU pomoći)

Miloš Baletić

Razvoj decentralizovane unutrašnje revizije u javnom sektoru Crne Gore

Usvajanjem Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola 2008. godine i izmjenama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva finansija 2008. godine započet je proces uspostavljanja decentralizovane unutrašnje revizije. Umjesto Sektora za internu reviziju, koji je do tada obavljao reviziju čitavog javnog sektora, formiran je Sektor za centralnu harmonizaciju finansijskog upravljanja i kontrole i unutrašnje revizije u javnom sektoru, koji je zadužen za koordinaciju i harmonizaciju uspostavljanja i razvoja sistema unutrašnjih finansijskih kontrola.

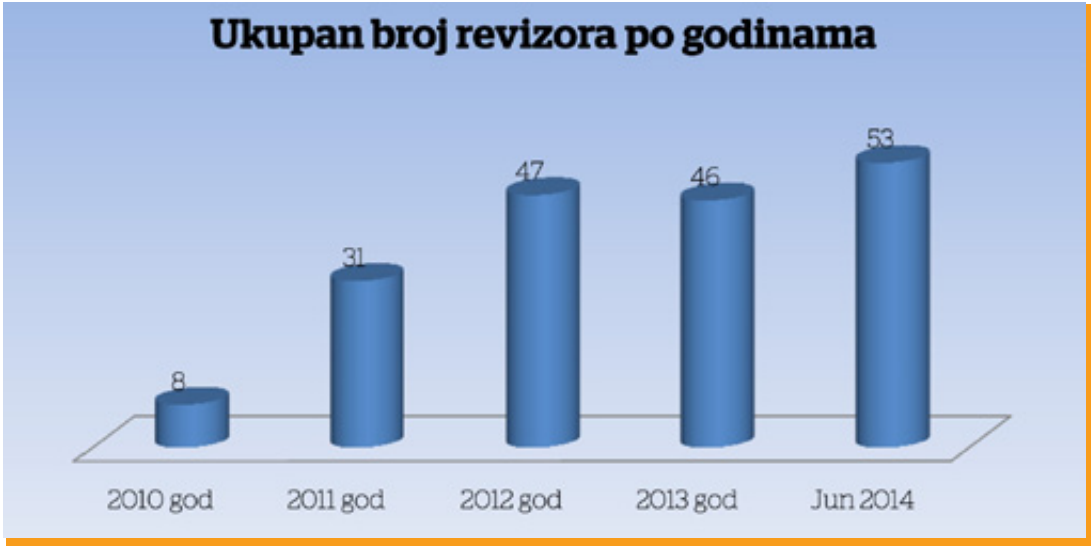
Sadašnji Direktor za Centralnu harmonizaciju je od svog formiranja 2008. godine uložio značajan napor u uspostavljanju unutrašnje revizije i jačanju kapaciteta unutrašnjih revizora u javnom sektoru Crne Gore.

U odnosu na 2009. godinu kada je započeta implementacija Zakona, ostvaren je značajan progres. Broj revizora je za 5 godina povećan približno 7 puta i porastao je sa 8 revizora u 2010. godini na 53, koliko ih je trenutno zaposleno.

Uporedni prikaz broja revizora od 2010. godine

	2010. godina	2011. godina	2012. godina	2013. godina	Jun 2014
Ukupan broj revizora	8	31	47	46	53

Pregled uspostavljenih jedinica za unutrašnju reviziju

Prema Uredbi o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru, posebnu organizacionu jedinicu za unutrašnju reviziju u obavezi su da uspostave 15 korisnika sredstava budžeta na centralnom i 15 na lokalnom nivou.

Ostali korisnici uspostavljaju unutrašnju reviziju na jedan od dva načina propisana Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, i to:

- organizovanjem posebne organizacione jedinice za unutrašnju reviziju u okviru subjekta, koja je neposredno odgovorna rukovodiocu subjekta i
- obavljanjem unutrašnje revizije od strane jedinice unutrašnje revizije drugog subjekta, na osnovu sporazuma, uz prethodnu saglasnost Ministarstva finansija.

Na osnovu podataka iz registra, do 30. juna 2014. godine, 62 korisnika budžeta je obezbijedilo vršenje funkcije unutrašnje revizije, i to:

- 34 korisnika sredstava budžeta je utvrdilo posebnu organizacionu jedinicu za unutrašnju reviziju, a u 27 jedinica za unutrašnju reviziju izvršeno je raspoređivanje 53 unutrašnja revizora.
- 28 korisnika sredstava budžeta na centralnom nivou je povjerilo poslove unutrašnje revizije jedinici za unutrašnju reviziju drugog korisnika budžeta na osnovu sporazuma.

Red. br.	Naziv korisnika budžeta	Broj sistematizovanih	Broj raspoređenih
1	Ministarstvo saobraćaja pomorstva i telekomunikacija	3	2
2	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	3	3
3	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	3	2
4	Ministarstvo unutrašnjih poslova	3	1
5	Ministarstvo ekonomije	3	1
6	Ministarstvo odbrane	3	1
7	Ministarstvo finansija	7	7
8	Ministarstvo prosvjete	3	2
9	Ministarstvo kulture	3	1
10	Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja	3	2
11	Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija	2	1
12	Ministarstvo nauke	1	1
13	Ministarstvo pravde	2	0
14	Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije	3	1
15	Fond PIO Crne Gore	4	2
16	Fond za zdravstveno osiguranje CG	2	2
17	Zavod za zapošljavanje Crne Gore	4	2
18	Agencija za nacionalnu bezbjednost	3	2
19	Univerzitet Crne Gore	3	1
20	Skupština Crne Gore	3	0
21	Sudstvo	3	1
22	Glavni grad Podgorica	4	3
23	Opština Bar*	*	-
24	Opština Berane	4	3
25	Opština Bijelo Polje	3	2
26	Opština Budva*	*	-
27	Opština Danilovgrad	3	1
28	Opština Kotor*	*	-
29	Opština Nikšić	4	3
30	Opština Pljevlja	3	3
31	Opština Rožaje*	*	-
32	Opština Tivat*	*	-
33	Opština Herceg Novi	4	1
34	Prijestonica Cetinje	5	2
UKUPNO		94	53

* Opštine u kojima je Odlukom o organizaciji i načinu rada lokalne uprave osnovana Služba unutrašnje revizije, ali nije usvojen akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji i nije postavljen rukovodilac Službe za unutrašnju reviziju.

Povjeravanje poslova unutrašnje revizije jedinici za unutrašnju reviziju drugog korisnika budžeta na osnovu sporazuma za manje korisnike budžeta predstavlja efikasan način uspostavljanja unutrašnje revizije.

Tokom 2013. godine, 8 korisnika sredstava budžeta Crne Gore potpisalo je Sporazum o povjeravanju poslova unutrašnje revizije sa drugim organom, i to:

- Regulatorna agencija za energetiku,
- Državna Komisija za kontrolu postupaka javnih nabavki,
- Agencija za zaštitu životne sredine,
- Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju,
- Socijalni savjet,
- Ministarstvo za ljudska i manjinska prava,
- Ispitni centar i
- Agencija za mirno rješavanje sporova.

Pregled potpisanih sporazuma do 30. juna 2014. godine

Korisnik budžeta kome su povjereni poslovi	Korisnik budžeta koji je povjerio poslove
Ministarstvo finansija	Uprava za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma Sekretarijat za zakonodavstvo Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore Fond za obeštećenje Uprava za javne nabavke Zaštitnik imovinsko-pravnih interesa Crne Gore Zavod za statistiku Ministarstvo zdravlja Regulatorna agencija za energetiku Državna komisija za kontrolu postupaka javnih nabavki Agencija za mirno rješavanje radnih sporova Polijska akademija
Ministarstvo odbrane	Direkcija za zaštitu tajnih podataka
Ministarstvo rada i socijalnog staranja	Fond rada Socijalni savjet Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
Ministarstvo održivog razvoja i turizma	Nacionalna turistička organizacija Crne Gore JU Centar za ekotoksikološka ispitivanja Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom Crne Gore Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju Agencija za zaštitu životne sredine
Ministarstvo prosvjete	Zavod za školstvo Ispitni centar
Ministarstvo ekonomije	Zavod za intelektualnu svojinu Zavod za metrologiju Uprava za zaštitu konkurencije Sekreterijat za razvojne projekte
Ministarstvo unutrašnjih poslova	Uprava za kadrove

Uprkos navedenim rezultatima i činjenici da je 62 korisnika sredstava budžeta obezbijedilo vršenje funkcije unutrašnje revizije, što čini preko 95% budžetske potrošnje, veliki broj manjih korisnika sredstava budžeta nije obezbijedio pokrivenost funkcijom unutrašnje revizije.

Prema podacima iz registra Centralne jedinice za harmonizaciju do 30. juna 2014. godine, aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, sistematizovano je 94 izvršioca na poslovima unutrašnje revizije, a raspoređeno je 53 unutrašnja revizora.

Aktivnosti unutrašnje revizije - obavljene revizije i date preporuke

Od ukupno 27 jedinica u kojima je izvršeno raspoređivanje unutrašnjih revizora, 21 jedinica za unutrašnju reviziju je bila funkcionalna u 2013. godini.

	2011. godina	2012. godina	2013. godina
Broj obavljenih revizija	59	68	101

Jedinice za unutrašnju reviziju su tokom 2013. godine obavile 101 pojedinačnu reviziju, za koje su izrađeni konačni revizorski izvještaji, što čini 74,26% u odnosu na ukupan broj planiranih revizija. Takođe, povećan je broj obavljenih revizija u odnosu na prethodnu godinu za 48%.

U vršenju pojedinačnih revizija unutrašnji revizori su primjenjivali metodologiju zasnovanu na reviziji sistema. U fokusu revizije sistema je ocjena adekvatnosti unutrašnjih kontrola u procesima i sistemima koji se obavljaju kod korisnika budžeta, u cilju smanjenja rizika značajnih za ostvarivanje ciljeva revidiranih procesa i sistema.

Uporedni prikaz broja preporuka u 2011, 2012. i 2013. godini

Pregled datih i realizovanih preporuka	2011. godina	2012. godina	2013. godina
Sprovedene preporuke	22	158	191
Djelimično sprovedene preporuke	11	30	63
U postupku sprovođenja	39	81	165
Ukupno datih preporuka	72	269	419

Kao što se i može vidjeti iz priložene tabele, ukupan broj datih preporuka je u 2013. godini uvećan za 55,8% u odnosu na 2012. godinu, dok je broj sprovedenih preporuka veći za 20,9%. U poređenju sa 2011. godinom, 2013. godine broj ukupno datih preporuka je povećan za 347.

Obuka i sertifikacija unutrašnjih revizora u javnom sektoru

CHU je tokom 2012. i 2013. godine posebnu pažnju posvetila jačanju kapaciteta unutrašnjih revizora, kroz praktičnu obuku i sertifikaciju unutrašnjih revizora po nacionalnom i međunarodnom programu.

Sertifikacija po nacionalnom programu organizovana je i sprovedena u skladu sa Pravilnikom o programu i načinu polaganja ispita za ovlašćenog unutrašnjeg revizora u javnom sektoru. Ministarstvo finansija tokom 2013. godine organizovalo je 3 ispitna roka. Tokom 2013. godine ukupno je 21 kandidat polagao ispit za sticanje zvanja Ovlašćeni unutrašnji revizor u javnom sektoru, od čega je 7 dobilo sertifikat, 14 kandidata položilo je pismeni dio ispita, a 3 kandidata su započela vršenje praktične obuke uz nadzor mentora.

Sertifikacija po međunarodnom programu je organizovana u saradnji sa CEF-om iz Ljubljane i uz podršku CEI-a, Vlade Republike Njemačke i Vlade Republike Slovenije. Obuka i polaganje ispita za 40 unutrašnjih revizora u javnom sektoru koja je započela u oktobru 2012. godine, nastavljena je tokom 2013. godine. U 2013. godini 16 kandidata je položilo ispite po Programu CIPFA-e. Napominjemo da je tokom 2014. godine organizovan dodatni rok za polaganje ispita, tako da je do sada ukupno 24 revizora steklo CIPFA sertifikat. U junu 2014. godine uspješnim polaznicima prve generacije programa obuke internih revizora u javnom sektoru Crne Gore uručeni su sertifikati Međunarodnog ovlašćenog instituta za javne finansije i računovodstvo (CIPFA).

Vlada Republike Njemačke odobrila je sredstva za novi ciklus Programa obuke i sertifikacije unutrašnjih revizora u javnom sektoru Crne Gore. U periodu od 16-19. decembra 2013. godine održana je „Uvodna radionica o osnovama računovodstva“ za kandidate koji su se prijavili za Program obuke i sertifikacije unutrašnjih revizora u javnom sektoru Crne Gore, po programu CIPFA-e, a 20. decembra održan je kvalifikacioni ispit za prijavljene kandidate. Kandidati su uspješno položili kvalifikacioni ispit. U prvoj polovini 2014. godine održana su predavanja za tri modula, kao i ispiti za iste, a u toku su predavanja za posljednji, četvrti modul „Računovodstvo i finansijsko izvještavanje u javnom sektoru“.

Zaključak

Iako je obezbijedena pokrivenost unutrašnjom revizijom u procentu većem od 95%, još uvijek nije izvršeno raspoređivanje minimalnog broja sistematizovanih, odnosno potrebnih unutrašnjih revizora u organizaciono uspostavljenim jedinicama za unutrašnju reviziju. Međutim, na osnovu svega navedenog, jasno je da je veliki napredak ostvaren u pogledu razvoja, kao i stručnosti unutrašnjih revizora, što se, prije svega, ogleda u broju revizija, broju datih preporuka, kao i činjenici da se preporuke internih revizora sprovedu. U narednom periodu ključni izazovi u decentralizovanoj unutrašnjoj reviziji su raspoređivanje revizora, kao i dalje unapređenje kvaliteta rada revizora.

Miloš Baletić
samostalni savjetnik III
(Direktorat za centralnu harmonizaciju)

Dragan Darmanović

Emisija euroobvzenica na međunarodnom tržištu

Unamjeri da se obezbijede sredstva za potrebe finansiranja budžetskih potreba, 13. maja 2014. godine Ministarstvo finansija je emitovalo obveznice za međunarodnom tržištu, u iznosu od 280 miliona eura. Obveznice su emitovane na period od 5 godina, uz kamatnu stopu od 5,375%.

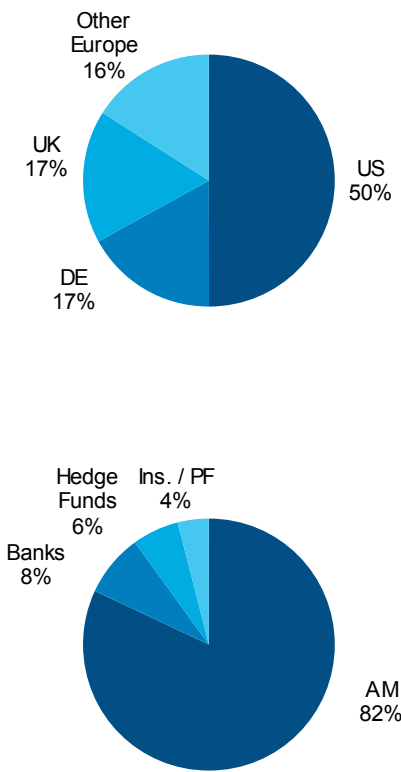
Emisiji obaveznica prethodio je roadshow, održavanje sastanaka sa predstavnicima banaka, investicionih kuća, fondova, koji je trajao u period od 6. do 9. maja, tokom kojih su predstavnici na[e delegacije sagovornicima prezentovali trenutnu situaciju u Crnoj Gori, u pogledu finansija, ekonomije, stanja

bankarskog sektora i drugih segmenata ekonomskog života države. Crnogorsku delegaciju činili su predstavnici Centralne banke Crne Gore i Ministarstva finansija, koji su, tokom roadshow-a, u šest gradova (Cirihi, Ženeva, Minhena, Frankfurt, London i Beč), održali sastanke za predstavnicima preko 40 finansijskih kuća.

Nakon završetka roadshow-a, dana 13. maja 2014. godine, na međunarodnom tržištu emitovane su obveznice Crne Gore. Emisija je obuhvatila refinansiranje i otkup postojećih obaveznica, kao i izdavanje novih. Naime, Crna Gora je u 2010. i 2011. godini, emitovala obaveznice u visini od 200 i 180 miliona eura. Zbog nepovoljne ekonomske i finansijske situacije u svijetu i činjenice da je Crna Gora tek počela da se pojavljuje na međunarodnom tržištu, cijena emisije je bila vrlo visoka i kretala se u nivouima 7,875% i 7,250%. Uzmimajući u vidu navedene kamatne stope, razmotrena je mogućnost da se ponude postojeće obveznice po nižoj cijeni. U postupku emisije obveznica refinansirano je ili otkupljeno 83,84 miliona eura. Od pomenutog iznosa, od iznosa obaveznica izdatih u 2010. godini, refinansirano/otkupljeno je 45,64 miliona eura, do je od obaveznica iz 2011. godine refinansirano/otkupljeno 38,20 miliona eura.

Imajući u vidu povratne informacije, koje je u tom trenutku dobijene sa tržišta, ponuđena je cijena na tržištu preko 5,5%, da bi na kraju transakcije bila spuštena na 5,375%. Navedeni uspjeh je postignut zbog izuzetno velikog interesovanja investitora za obaveznicu. Za emisiju od 280 miliona eura, ponuda investitora iznosila je oko 1,6 milijardi eura. Ponude za emisiju obaveznica dostavilo je oko 210 investitora.

U pogledu geografske analize, iz kojih zemalja je dolaze investitori koji su kupili državne obveznice, 50% iznosa obaveznice kupili su investitori iz Sjedinjenih Američkih Država, dok je po oko 17% investitora bilo iz Njemačke i Velike Britanije, a preostalih 16% iz ostalih evropskih zemalja. Vežano za vrstu investitora koja je bila zainteresovana za obaveznice, 82% iznosa obaveznice kupljeno je od strane investicionih fondova, dok je 6% kupljeno od strane hedge fondova, 8% od strane banaka, a 4% od strane osiguravajućih kuća i penzionih fondova.

Navedena cijena predstavlja najnižu cijenu koju je Crna Gora ostvarila na međunarodnom tržištu obaveznica. Nešto stabilnija finansijska situacija u svijetu, kao i fiskalne mjere i ekonomski rast koji je ostvaren u prethodnoj godini, omogućili su povoljniju sliku o finansijskim prilikama, bolji položaj Crne Gore na finansijskom tržištu, što je omogućilo i značajnije manju cijenu obaveznica na tržištu.

Dragan DARMANOVIĆ
načelnik Direkcije za upravljanje dugom,
analizu zaduženosti, upravljanje gotovinom
i odnose sa inostranstvom
(Direktorat za državni trezor)

Žana Jovanović

Prekogranični programi saradnje u kojima će Crna Gora učestvovati u novoj finansijskoj perspektivi (2014-2020)

Početak 2014. godine označio je i početak nove finansijske perspektive, koja obuhvata period od početka tekuće do kraja 2020. godine. Kako se Crna Gora nalazi na putu pristupanja Evropskoj uniji (EU), time je i korisnica značajnog iznosa EU sredstava, u pogledu pretpriprustupne pomoći, namijenjenih njenom daljem napretku i unapređenju na putu evropskih integracija. S tim u vezi, i u novoj finansijskoj perspektivi, Crna Gora će, kroz Instrument pretpriprustupne pomoći (tzv. IPA II), implementirati projekte. U skladu sa definisanim prioritetima i oblastima finansiranja, neki od projekata finansiranih iz EU sredstava biće i projekti u okviru programa prekogranične saradnje.

U novoj finansijskoj perspektivi 2014-2020, Crna

- Gora će učestvovati u tri vrste prekograničnih programa:
- *Bilateralni programi prekogranične saradnje*, sa državama koje se nalaze u procesu pristupanja Evropskoj uniji;
 - *Trilateralni programi prekogranične saradnje*, sa jednom državom članicom EU i jednom državom koje to pretenduje da postane;
 - *Transnacionalni programi prekogranične saradnje*, sa državama članicama EU i državama koje to pretenduju da postanu.

U skladu sa jasno definisanim pravilima Evropske unije¹, prioritetne oblasti za finansiranje kroz programe prekogranične saradnje u novoj finansijskoj perspektivi, tj. u periodu od 2014. do 2020. godine, biće:

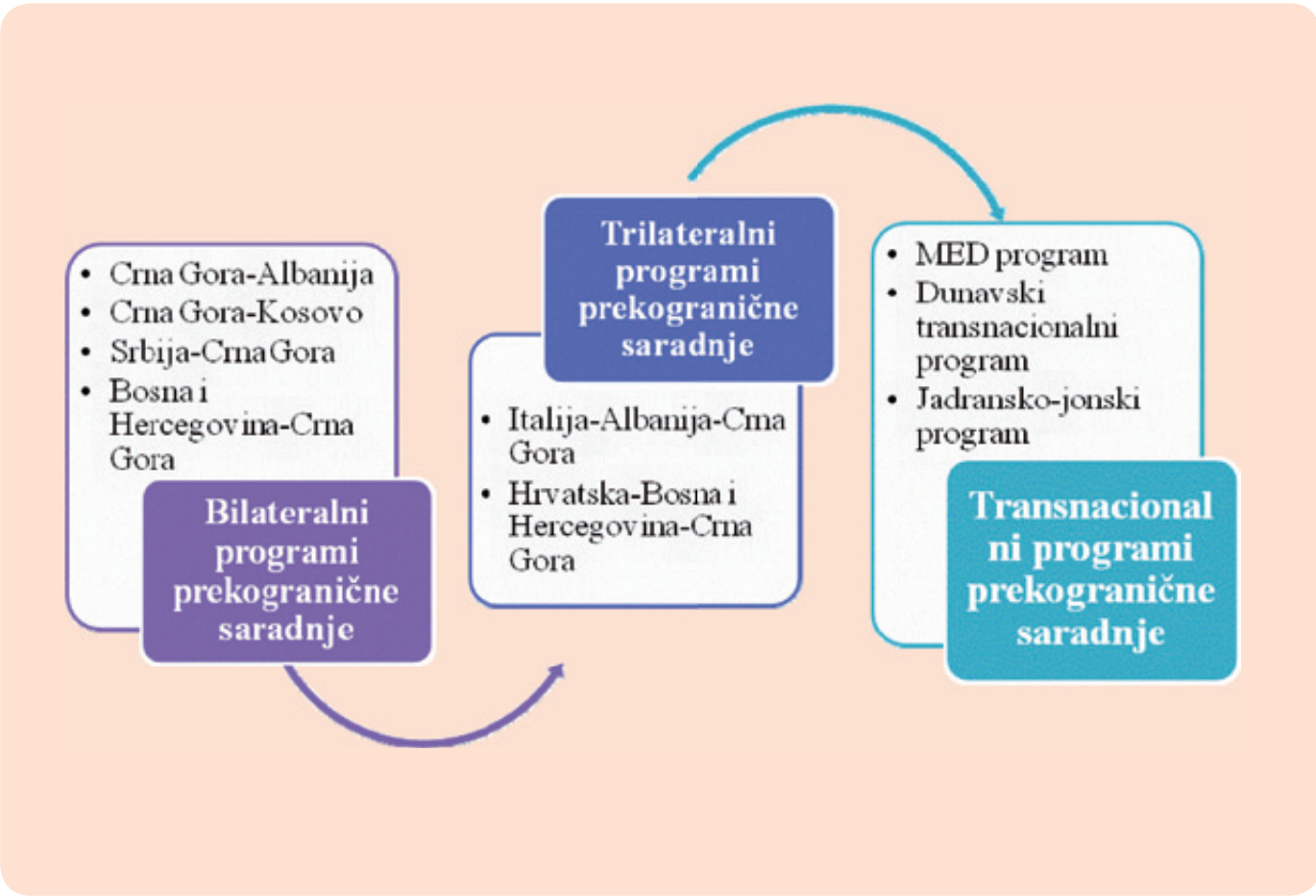
1 – Uredba (EU) br. 231/2014 Evropskog parlamenta i Vijeća, od 11. marta 2014. godine, o uspostavljanju Instrumenta pretpriprustupne pomoći (IPA II)

- Promocija zapošljavanja, mobilnosti rada i socijalne inkluzije;
- Zaštita životne sredine i promocija prilagođavanja klimatskim promjenama i prevencija rizika;
- Promocija održivog saobraćaja i unapređenje javne infrastrukture;
- Podsticanje turizma i kulturnog nasljeđa;
- Ulaganje u mlade ljude i edukaciju;
- Promocija lokalnog i regionalnog upravljanja, planiranja i izgradnja administrativnih kapaciteta;
- Jačanje konkurentnosti, biznisa i razvoja malih i srednjih preduzeća, zanata i institucija;

- Jačanje istraživanja, tehnoloških razvoja, inovacija i informacionih komunikacionih tehnologija.

U vezi sa gore navedenim, na državnom nivou definisani su prioriteti, i to kroz izradu operativnih programskih dokumenata, koja najprije moraju biti odobrena od strane Evropske komisije (EK), nakon čega će i zvanično otpočeti realizacija pomenutih dokumenata koja se ogleda kroz odabir projekata koji će se finasirati u cilju ispunjenja definisanih prioriteta i ciljeva.

Slika 1: Prekogranični programi saradnje u kojima će Crna Gora učestvovati u novoj finansijskoj perspektivi (2014-2020)

Ono što je karakteristično za bilateralne programe prekogranične saradnje, jeste postojanje jednog Ugovaračkog tijela (tzv. Contracting Authority) na nivou programa. To znači da će, prilikom odabira i realizacije projekata koji će se finansirati u okviru nekog od bilateralnih programa prekogranične saradnje, u jednoj od država učesnica programa postojati jedno tijelo (institucija), koje će biti zaduženo za sprovođenje tenderske procedure, procesa evaluacije i ugovaranja, te implementacije samih projekata i izvršenje plaćanja po pojedinačnim zahtjevima. U slučaju bilateralnih prekograničnih programa u kojima Crna Gora učestvuje sa Albanijom i Kosovom, Ugovaračko tijelo će biti u Crnoj Gori. Tačnije, Direktor za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU) Ministarstva finansija imaće ulogu Ugovaračkog tijela.

Prekogranični program Crna Gora - Albanija

U navedeni prekogranični program uključeno je 12 opština u Crnoj Gori, i to: Ulcinj, Bar, Budva, Cetinje, Podgorica, Danilovgrad, Andrijevića, Gusinje, Plav, Berane, Petnjica i Rožaje. Kada je u pitanju prihvatljiva teritorija za navedeni program sa strane Albanije, uključena su 2 regiona, i to: Skadar i Lježa, kao i Tropoja okrug. Programskim dokumentima definisana su 3 prioriteta na koja će biti usmjereno finansiranje:

- * *Prioritet I - Promocija turizma, kulturnog i prirodnog nasljeđa*, koji je usmjeren na poboljšanje konkurentnosti u sektoru turizma, kroz privrednu valorizaciju kulturnog i prirodnog nasljeđa;
- * *Prioritet II - Zaštita životne sredine, podsticanje prilagođavanja klimatskim promjenama i njihovog smanjenja, prevencija i upravljanje rizicima*, koji je usmjeren na zaštitu prirodnih resursa u jezerskim i planinskim oblastima poboljšana;
- * *Prioritet III - Podsticanje zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne inkluzije s obje strane granice*, koji je usmjeren na poboljšane mogućnosti za zapošljavanje i socijalnu inkluziju.

Prekogranični program Crna Gora - Kosovo

Kada je riječ o ovom prekograničnom programu, sa strane Crna Gora prihvatljive teritorije su teritorije 12 opština, i to: Ulcinj, Bar, Podgorica, Kolašin, Andrijevića, Gusinje, Plav, Berane, Mojkovac, Bijelo Polje, Petnica i Rožaje. Kada je riječ o prihvatljivoj teritoriji sa strane Kosova, riječ je o ekonomskom regionu koji ubuhvata: Peć, Istok, Klin, Junik, Dečane i Đakovicu. Prioriteti, tj. ciljevi na koje je usmjeren prekogranični program definisani su programskim dokumentima i to su:

- * *Prioritet I - Podsticanje zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne inkluzije s obje strane granice*, čiji su specifični ciljevi poboljšanje pristupa tržištu rada i bolje socijalno uključivanje ranjivih i marginalizovanih grupa;
- * *Prioritet II - Zaštita životne sredine, podsticanje prilagođavanja klimatskim promjenama i njihovog smanjenja, prevencija i upravljanje rizicima*, koji je usmjeren na poboljšano upravljanje otpadnim vodama i čvrstim otpadom, kao i na održivo korišćenje resursa;
- * *Prioritet III - Promocija turizma, kulturnog i prirodnog nasljeđa*, čiji je specifični cilj poboljšanje obima, kvaliteta i vidljivosti turizma kroz valorizaciju kulturnog i prirodnog nasljeđa i vrijednosti.

Prekogranični program Srbija - Crna Gora

U slučaju prekogranične saradnje sa Srbijom, 17 je opština iz Crne Gore koje se smatraju prihvatljivom teritorijom, i to su sljedeće opštine: Cetinje, Danilovgrad, Podgorica, Nikšić, Plužine, Šavnik, Kolašin, Andrijevića, Gusinje, Plav, Berane, Mojkovac, Žabljak, Pljevlja, Bijelo Polje, Petnjica i Rožaje. Što se tiče teritorije Srbije, u ovaj program je uključeno 10 opština, iz Zlatiborskog, Moravičkog i Raškog okruga. Programskim dokumentima definisana su 3 prioriteta na koja će biti usmjereno finansiranje:

- * *Prioritet I - Podsticanje zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne inkluzije s obje strane grani-*

ce, čiji su specifični ciljevi povećanje zaposlenosti i mogućnosti za zapošljavanje, te jačanje društene i kulturne inkluzije;

** Prioritet II - Zaštita životne sredine, podsticanje prilagođavanja klimatskim promjenama i njihovog smanjenja, prevencija i upravljanje rizicima*, čiji su specifični ciljevi unapređenje upravljanja otpadom i tretmana otpadnih voda, kao i zaštita prirodnih resursa;

** Prioritet III - Promocija turizma, kulturnog i prirodnog nasljeđa*, koji je usmjeren na poboljšanje kapaciteta za korišćenje turističkih potencijala programske oblasti.

Prekogranični program Bosna i Hercegovina - Crna Gora

Programska teritorija u Crnoj Gori za ovaj prekogranični program obuhvata 14 opština, i to opštine: Tivat, Herceg Novi, Kotor, Danilovgrad, Nikšić, Kolashin, Šavnik, Plužine, Žabljak, Mojkovac, Berane, Petnjica, Bijelo Polje i Pljevlja. U slučaju Bosne i Hercegovine, programska teritorija obuhvata 56 opština. Tri su prioriteta na koja je usmjereno finansiranje kroz ovaj prekogranični program:

** Prioritet I - Podsticanje zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne inkluzije s obje strane granice*, čiji su specifični ciljevi poboljšanje zapošljavanja i ambijenta za zapošljavanje novih generacija, kao i mogućnosti zapošljavanja i socijalna inkluzija ranjivih grupa;

** Prioritet II - Zaštita životne sredine, podsticanje prilagođavanja klimatskim promjenama i njihovog smanjenja, prevencija i upravljanje rizicima*, koji je usmjeren na prekograničnu koordinaciju i zajedničke aktivnosti u upravljanju energetskim sistemima vodosnabdijevanjem, upravljanje otpadom i tretman otpadnih voda i zaštite životne sredine, te poboljšanje prevencije i smanjenje efekata prirodnih nepogoda;

** Prioritet III - Promocija turizma, kulturnog i prirodnog nasljeđa*, koji je usmjeren na kvalitet i razno-

vrsnost turističkih ponuda, kroz izgradnju priorodnog i kulturnog nasljeđa.

Operativna programska dokumenta za prekogranične programe u kojima će Crna Gora učestvovati u novoj finansijskoj perspektivi su, kao nacrti, poslata Evropskoj komisiji na razmatranje, komentare i, u krajnjoj liniji, na usvajanje. Nakon usvajanja istih, počće efektivan rad, u smislu da će se potpisati Finansijski sporazumi i zvanično će se otvoriti mogućnosti za finansiranje definisanih ciljeva, odnosno prioriteta u okviru pojedinačnih programa.

To dalje znači da će, već u 2015. godini, biti otvoreni pozivi za dostavljanje predloga projekata, gdje će glavni akcenat biti kako na potencijalnim aplikantima koji će moći prijavljivati projekte, tako i na crnogorskoj državnoj administraciji, odnosno, u prvom redu Ugovaračko tijelo (koje je, za prekogranične programe sa Albanijom i Kosovom, Direktor za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći), koje će imati vodeću ulogu u sprovođenju procedura evaluacije i ugovaranja, te implemetacije projekata i izvršenje plaćanja korisnicima projekata.

Žana JOVANOVIĆ
samostalna savjetnica II
(Direktorat za finansiranje
i ugovaranje sredstava EU pomoći)

Marija Goranović

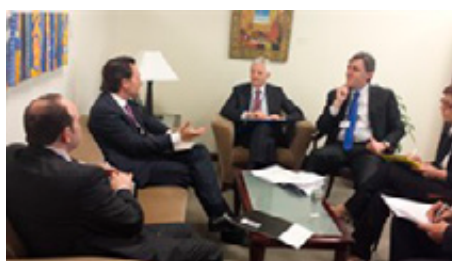
Aktivnosti ministra finansija u periodu od 01. aprila do 30. juna 2014. godine

01.04.2014. godine – Ministar Žugić se sastao sa novim direktorom Luštica Development AD

Ministar finansija dr Radoje Žugić sa saradnicima sastao se sa novim izvršnim direktorom Luštica Development AD, g-dinom Ihabom Kamelom. Direktor Kamel upoznao je ministra sa statusom pro-

jekta Luštica Bay, koji se odnosi na izgradnju turističkog kompleksa na poluostrvu Luštica, za koji su planirana ulaganja u iznosu od oko milijardu eura, kao i sa planovima vezanim za ubrzanje aktivnosti u predstojećem periodu. Po riječima Kamela, u toku je prva faza projekta, koja će biti okončana do 2017. godine, a koja podrazumijeva izgradnju hotel-sko-rezidencijalnog naselja, marine i golf igrališta. Predstavnici Luštica Developmenta izrazili su zadovoljstvo saradnjom sa Ministarstvom finansija, posebno u dijelu rješavanja imovinskih pitanja, i istakli da nema otvorenih pitanja koja bi mogla usporiti realizaciju projekta. Ministar Žugić je izrazio zadovoljstvo ubrzanjem dinamike projekta, čija će realizacija, nesumnjivo, značajno obogatiti turističku ponudu Crne Gore i doprinijeti pozicioniranju zemlje kao turističke destinacije visoke klase.

12.04.2014. godine – Ministar Žugić na proljećnom zasijedanju MMF-a i Svjetske banke

Delegacija Crne Gore na čelu sa ministrom finansija Radojem Žugićem i Guvernerom Centralne banke Crne Gore Milojicom Dakićem učestvovala je na proljećnom zasijedanju MMF-a i Svjetske banke. Crnogorska delegacija se prvog dana zasjedanja susrela sa visokim zvaničnicima Svjetske banke i MIGE: Laurom Tuck, potpredsjednicom Svjetske banke za region Evrope i Centralne Azije, Michelom Wormserom, potpredsjednikom MIGA-e, Frankom Heemskerkom, izvršnim direktorom Holandske konsituence u Svjetskoj banci, Elen Goldstein, regionalnom direktorkom Svjetske banke i dr. Crnogorska delegacija je prezentovala sagovornicima makroekonomsku situaciju u Crnoj Gori, uz konstatovanje da je u prethodnoj godini došlo do značajnog zaokreta u velikom broju ekonomskih parametara: značajno je snižen budžetski deficit, nakon recesije iz 2012. godine ostvaren je značajan ekonomski rast, značajno je smanjena siva ekonomija, što su sve važni preduslovi za dinamiziranje ekonomskog rasta u narednom periodu. Konstatovano je da je bankarski sistem stabilan i siguran. Ministar finansija Radoje Žugić je istakao da su ključni razvojni prioriteti za naredni period sektori turizma, energetike, poljoprivrede, kao i infrastruktura. Potpredsjednica Svjetske banke Laura Tuck je pohvalila upravljanje javnim finansijama, kao i fiskalnu konsolidaciju koja je sprovedenana u izazov-

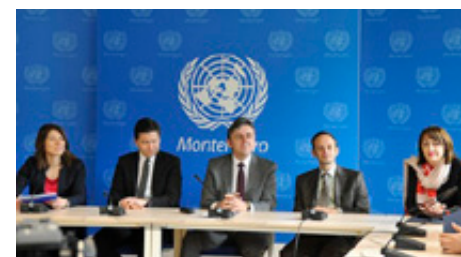
nim okolnostima. Zajednički je konstatovano da je u prethodnom periodu ostvarena uspješna saradnja između Crne Gore i Svjetske banke i razmatrani su mogući programi kojima bi se ona podigla na još viši nivo u narednom periodu. Svjetska banka je izrazila spremnost da u narednom periodu finansira projekat upravljanja industrijskim otpadom, a razmatrani su i novi projekti poput: pilot projekta refinansiranja javnog duga za izabrane lokalne samouprave, podrška IFC-a razvojnim projektima, prije svega u oblasti turizma, tehnička pomoć CBCG za upravljanje deviznim rezervama, kao i programi inovativne podrške bazirani na mjerljivim rezultatima.

13.04.2014. godine – Ministar finansija i guverner CBCG na zasijedanju MMF-a i SB: Podržana konsolidacija finansijskog sistema i napredak u regulisanju bankarskog sektora

Ministar finansija Crne Gore Radoje Žugić i guverner Centralne banke Crne Gore Milojica Dakić sastali su se u Vašingtonu sa predstavnicima Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i Međunarodne finansijske institucije (IFC). Predstavnici ovih finansijskih institucija podržali su mjere finansijske konsolidacije koje sprovodi Vlada Crne Gore, kao i napredak u superviziji i regulisanju bankarskog sistema. Direktor Evropskog departmana MMF-a Rezi Mogadamu prezentovani su rezultati fiskalne konsolidacije i stanje u finansijskom sektoru Crne Gore. Ministar finansija je upoznaujući sagovornika sa rezultatima fiskalne kon-

solidacije i istakao da je u prethodnoj godini budžetski deficit bio značajno niži u odnosu na 2012. godinu, a javni prihodi 10,2% viši. Na sastanku sa šefom misije MMF-a za Crnu Goru Alasterom Skotom razmotrena je aktuelna ekonomska situacija. Ministar Žugić je istakao da će u narednom periodu fokus fiskalne politike biti na konsolidaciji nivoa javnog duga, sniženju budžetskog deficita i nastavku borbe protiv sive ekonomije. Na sastanku ministra finansija sa predstavnicima IFC bilo je riječi o mogućnostima efikasnije saradnje, kroz podšku IFC-a razvojnim projektima. Sa predstavnicima MMF-a postignut je i dogovor o tehničkoj podršci u narednom periodu koja će biti primarno fokusirana na penzionu reformu i unapređenje sistema prikupljanja javnih prihoda (dominantno kod akciznih proizvoda).

22.04.2014. godine – Kampanja „Budi odgovoran” Potpisani ugovori za realizaciju tri projekta ukupne vrijednosti 150.000 eura

Ministar finansija dr Radoje Žugić potpisao je sa predstavnicima nadležnih institucija ugovore o finansiranju tri projekta koji su dobili najveći broj glasova građana u okviru kampanje „Budi odgovoran. Od tebe zavisi. Siva ekonomija 0%“, i to: nabavka gastro i kolonoskopske opreme za Institut za bolesti djece, opremanje i uređenje Dnevni centara za djecu i omladinu sa smetnjama u razvoju u opštinama Cetinje, Nikšić i Plav i uređenje parka na Čermovskom polju. Na konferenciji za medije održanoj nakon potpisivanja ugovora, dekan Elektrotehničkog fakulteta u Podgorici prof. dr Zoran Veljović naglasio je značaj praktične primjene naučnih i akademskih znanja za ukupni razvoj crnogorskog društva i ukazao na spremnost Elektrotehničkog fakulteta da uvijek odgovori zahtjevima svog osnivača - Države i pomogne u rješavanju aktuelnih društvenih pitanja.

Govoreći o dosadašnjoj realizaciji projekta, stalni predstavnik UNDP-a u Crnoj Gori Rastislav Vrbenski je naveo da izuzetni rezultati kampanje mogu poslužiti kao primjer kako građani mogu da utiču na razvoj crnogorskog društva. Ministar finansija dr Radoje Žugić je ukazao da su rijetke inicijative koje ovako jasno pokazuju moć saradnje građana, akademske zajednice, međunarodnih partnera i državnih institucija u stvaranju nove društvene vrijednosti, kao što je to slučaj sa inicijativom „Budi odgovoran“.

Izlaganje ministra finansija dr Radoja Žugića na konferenciji za medije povodom predavljanja dosadašnjih rezultata kampanje - Budi odgovoran

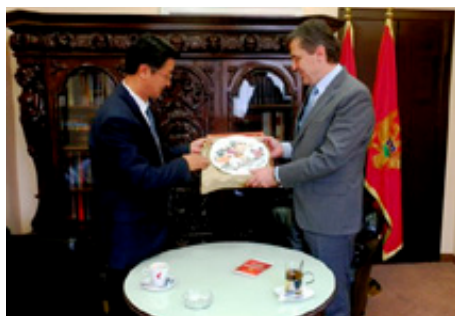
„...Pohvaljujem predani i naporni rad državnih institucija na ovom projektu, prije svih Poreske uprave, Uprave za inspeksijske poslove, ali moram da naglasim i ključnu ulogu za veliki uspjeh ovog projekta koju nose i naši partneri iz akademske zajednice, civilnog sektora i međunarodnih organizacija. Svojim zalaganjem su doprinijeli zdravijoj konkurenciji u zoni realne ekonomije, održivijim javnim finansijama, većim prihodima i posljedično redovnijem servisiranju obaveza. Iznad svega vjerujem da ćemo uskoro biti u prilici da prikupimo dovoljno novca za finansiranje preostalih projekata, kao i da sprovedemo novi krug konsultacija sa građanima o načinu ulaganja sredstava koji oni budu preusmjerili iz zone sive ekonomije u društveno odgovorne svrhe...“

23.04.2014. godine – Potpisan Ugovor o garanciji sa EBRD-om

U Ministarstvu finansija je potpisan Ugovor o garanciji između Vlade Crne Gore i Evropske banke

za obnovu i razvoj (EBRD), u iznosu od 20 miliona eura. Garancija se odnosi na Ugovor o kreditu između pomenute banke i Crnogorskog elektroprivrednog sistema u visini od 60 miliona eura i predviđena je Zakonom o budžetu za 2014. godinu. Ugovor je, ispred Vlade Crne Gore, potpisao ministar finansija dr Radoje Žugić, a ispred EBRD-a, viši savjetnik za energetiku u toj finansijskoj instituciji, Ian Brown. Predviđeno je da sredstva iz kreditnog aranžmana budu iskorišćena za finansiranje izgradnje i postavljanja 150km dugačkog, visokonaponskog 400 KW kabla između Tivta i Pljevalja, kao i za izgradnju trafostanice u Lastvi Grbaljskoj i rekonstrukciju trafostanice u Pljevljima, što je preduslov izgradnje podvodnog energetskog kabla između Crne Gore i Italije. Realizacijom ovih aktivnosti biće obezbijeđena značajno jača prenosna mreža u Crnoj Gori i pouzdanije napajanje crnogorskog primorja, a takođe će se značajno umanjiti uticaj susjednih elektroprivrednih sistema na naš sistem, u slučaju većih kvarova. Šef kancelarije EBRD-a u Crnoj Gori Giulio Moreno istakao je da je realizacija ovog projekta dokaz bliske saradnje Crne Gore i Italije i zahvalio se Ministarstvu finansija na značajnoj ulozi u pregovaračkom procesu i obezbjeđivanju finansijskih sredstava za realizaciju projekta. Ministar Žugić je istakao da je Vlada prilikom donošenja odluke o odobravanju garancije za kreditni aranžman sa EBRD-om uvažila, prije svega, razvojnu komponentu projekta, te da je generalno opredjeljenje Vlade izdavanje državnih garancija isključivo za kapitalne projekte čija će realizacija dati doprinos dinamiziranju ekonomske aktivnosti.

25.04.2014. godine – Ministar Žugić primio ambasadora Kine Zhi Zhaolina u oprostajnu posjetu

Ministar finansija dr Radoje Žugić primio je u posjetu odlazećeg ambasadora Narodne Republike Kine u Crnoj Gori, Zhi Zhaolina. Sastanak je bio prilika da se zvaničnici dviju zemalja osvrnu na sve elemente uspješne saradnje u oblasti ekonomije, odbrane, kulture, prosvjete, nauke, tehnologije i dr, ostvarene za vrijeme mandata gospodina Zhaolina, kao i da razgovaraju o planovima vezanim za buduću saradnju, predstojećim krupnim investicionim projektima i kineskim donacijama Crnoj Gori. Uz riječi zahvalnice na profesionalnoj, uspješnoj i prijateljskoj saradnji, ministar Žugić je istakao da su postavljeni čvrsti temelji odnosa između Crne Gore i Kine, koji će se u budućem periodu nadograđivati. „Crna Gora i Narodna Republika Kina imaju tradicionalno dobre političke odnose koje smo u ovom periodu značajno ojačali. Istovremeno, smatram da imamo još potencijala za dalje proširenje naše saradnje. Uvjeran sam da će moj nasljednik nastaviti uspješan put kojim smo zajednički krenuli i unaprijediti saradnju između naših zemalja“, istakao je Zhaolin.

15.05.2014. godine – Najavljen nastavak saradnje Crne Gore i EBRD-a u cilju dinamičnijeg privrednog rasta i smanjenja regionalnih razlika

Delegacija Crne Gore, na čelu sa ministrom finansija dr Radojem Žugićem, učestvovala je na Godišnjem sastanku Odbora guvernera Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD) u Varšavi. Ministar Žugić prisustvovao je uvodnoj sjednici

Odbora guvernera, kao i Godišnjem političkom sastanku Evropske banke za obnovu i razvoj, u čijem je radu učestvovao predsjednik Vlade Crne Gore, Milo Đukanović. Tokom zasijedanja Odbora guvernera, istaknuta je uspješna saradnja Vlade Crne Gore i EBRD-a, posebno u dijelu realizacije projekata u oblasti energetike i infrastrukture. Predstavnici EBRD-a su istakli da je prepoznat progres koji je Crna Gora ostvarila na planu konsolidacije javnih finansija i izrazili spremnost da podrže aktivnosti usmjerene na rješavanje visokog nivoa nekvalitetnih kredita u ukupno kreditno portfolio. Takođe je bilo riječi o spremnosti EBRD-a da pruži podršku aktivnostima na pripremi novog Zakona o faktoringu. Dogovoreno je da buduća saradnja bude posvećena izazovima ekonomskog okruženja, kako bi se stimulisao privredni rast, regionalna saradnja i smanjivanje regionalnih razlika u stepenu razvijenosti. Zajednički je konstatovano da se ovi ciljevi mogu ostvariti investiranjem u javnom i privatnom sektoru, kao i kroz podršku lokalnim zajednicama, uz korišćenje postojećih, ali i inovativnih instrumenata. Osim prisustva zasijedanju Odbora guvernera EBRD-a, crnogorska delegacija je, tokom boravka u Varšavi, imala više bilateralnih sastanaka. Na sastanku sa Romualdom Massom Bernuccijem, direktorom Odjeljenja za operacije za Jadran u Evropskoj investicionoj banci (EIB), ocijenjeno je da je dosadašnja saradnja Crne Gore i EIB-a bila izuzetno kvalitetna i sadržajna i dogovoreno je njeno dalje unapređenje. Na sastanku sa predstavnicima Moody's-a, ministar Žugić je sagovornicima prezentovao aktivnosti koje je Ministarstvo finansija realizovalo tokom prethodne godine, a koje su rezultirale pozitivnim trendovima makroekonomskih i fiskalnih pokazatelja. Naša delegacija sastala se i sa članovima delegacije Švajcarske, koja je predsjedavajuća zemlja članica naše konstitucije, kao i sa predstavnicima OFID-a, Opekovog fonda za međunarodni razvoj, koji su istakli spremnost za saradnju sa javnim i privatnim sektorom u Crnoj Gori, kao i za podršku projektima privatno-javnog partnerstva.

16.05.2014. godine – Pohvaljena fiskalna politika Crne Gore

Delegacija Crne Gore, na čelu sa ministrom finansija, dr Radojem Žugićem, boravila je u zvaničnoj posjeti Ministarstvu finansija Republike Poljske. Tokom posjete su vođeni razgovori o uspostavljanju bilateralne saradnje između dva ministarstva, a takođe su razmijenjena iskustva i prakse dviju zemalja na polju fiskalnih politika, posebno sa aspekta mjera fiskalne konsolidacije.

Ministar finansija Republike Poljske Mateus Ščurek prezentovao je našoj delegaciji najvažnije elemente poljske fiskalne politike, posebno u vremenu pune integracije u EU i izrazio punu podršku naporima Crne Gore u procesu evroatlantskih integracija. Dva ministra su saglasna u ocijeni da integrativni procesi doprinose sigurnosti i reformi čitavog društva, ali da je, u fazi u kojoj se nalazi Crna Gora, neophodno preduzimati aktivnosti na snaženju konkurentnosti ekonomije, i to dominantno preko fiskalne politike, budući da monetarni instrumenti u eurizovanoj crnogorskoj ekonomiji nemaju dovoljan uticaj na ekonomska kretanja. U Ministarstvu finansija održana su još dva sastanka, i to: sa glavnim ekonomistom Ministarstva finansija Poljske, g-dinom Ludvigom Koteskim, kao i sa rukovodiocima Poreske uprave Republike Poljske. Na ovim sastancima je razgovarano o modalitetima buduće tehničke saradnje poreske discipline. Ministar Žugić sastao se u i sa predsjednikom Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD), g-dinom Sumom Chabakrabatijem. Sagovornici su izrazili obostrano zadovoljstvo intenzitetom i sadržajem dosadašnje saradnje. Buduća podrška EBRD-a biće dominantno usmjerena ka prioritarnim sektorima razvoja, koji su i definisani Strategijom EBRD-a za Crnu Goru za naredni trogodišnji period, i to: energetska efikasnost, regi-

onalna integracija energetskih tržišta, podrška održivom razvoju turizma, projektima infrastrukture, zaštite životne sredine i povećanje stepena konkurentnosti crnogorske ekonomije.

19.05.2014. godine – Izjava ministra finansija Radoja Žugića nakon sjednice Vlade Crne Gore povodom usvajanja Predloga smjernica makroekonomske i fiskalne politike za period od 2014. do 2017. godine

26.05.2014. godine – Izlaganje ministra finansija dr Radoja Žugića na održanoj međunarodnoj konferenciji „Predstavljanje Podgoričkog pristupa - Uslovi za uspjeh“

„...Projekat „Podgorički pristup“ implicira princip dobrovoljnog restrukturiranja loših kredita banaka, zasnovanog na mjerama podsticaja za banke i kompanije da usklade svoje poslovanje sa postkriznim ekonomskim uslovima poslovanja njihovih klijenata. Projekat ima za cilj da kroz neophodno unapređenje kvaliteta kreditnih portfolija omogući revitalizaciju bankarskog kreditiranja produktivnih sektora crnogorske ekonomije. Cilj projekta je i da se istaknu negativne tendencije i korjeni problema razvijenih prije krize kako bi se kroz preventivno djelovanje spriječilo njihovo ponavljanje u budućnosti. Ovakav pristup je neophodan kako bi privreda mogla da razvije svoj ekonomski i društveni potencijal a banke da povrate svoju sklonost kreditiranju bez straha od preuzimanja dodatnog kreditiranja kroz njihove naslijeđene kreditne portfolije. Vjerujemo da ćemo kroz Podgorički pristup unaprijediti poslovni ambijent u Crnoj Gori, kreirajući benefite za sve: povjerioce, dužnike a prije svega za banke.

Banke će kroz proces dobrovoljnog restrukturiranja loših kredita imati više zdravih klijenata a time Centralna banka zdraviji, odnosno održiviji bankarski sistem, što je ujedno i cilj Centralne banke, jer to je jedan od glavnih inputa ukupnoj finansijskoj stabilnosti, a znamo da je finansijska stabilnost osnovni preduslov razvoja svake države pa i naše Crne Gore. Za privredu ovo znači da će se smanjiti teret velikih međusobnih dugovanja privrednih subjekata. Za državu, segment oporavka privrede znači i više poreskih obveznika odnosno širenje poreske baze, a time i bolje punjenje budžeta, što dalje znači i veći stepen fiskalne održivosti. Napominjem da se radi o važnom projektu saniranja jedne od važnijih ranjivosti monetarnog sektora, a to je visoko učešće kredita koji se neuredno servisiraju, i apelujem da dobije podršku što je moguće šire javnosti...“.

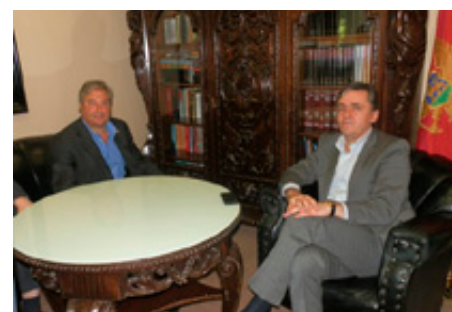
26.05.2014. godine – Finalizacija aktivnosti na stvaranju pretpostavki za početak investicije

Ministar finansija dr Radoje Žugić sa saradnicima sastao se sa predstavnicima Qatari Diar kompanije, koje je predvodio izvršni direktor, Khaled Mohammed Al Sayed. Na sastanku je bilo riječi o finalizaciji aktivnosti na stvaranju pretpostavki za početak izgradnje luksuznog turističkog kompleksa u Crnoj Gori, na lokaciji Plavi horizonti. Po riječima direktora Al Sayeda, okončani su pregovori za angažman hotelskog operatera, koji je jedan od najprestižnijih svjetskih brendova u toj oblasti. Ministar Žugić je naglasio da je Qatari Diar respektabilan investitor koji poslovanjem u Crnoj Gori doprinosi stvaranju prepoznatljivog turističkog imidža naše zemlje te da će se efekti realizacije projekta ogledati u rastu budžetskih prihoda, otvaranju radnih mje-

sta, dinamičnijem ekonomskom rastu, te privlačenju drugih reputabilnih investitora. Ministar je istakao i da je Vlada u potpunosti posvećena uklanjanju biznis barijera i stvaranju kvalitetnog i predvidivog poslovnog ambijenta, uz usklađivanje zakonskog okvira za poslovanje i njegovu dosljednu primjenu.

26.05.2014. godine – Međunarodna fondacija „Ilijas Efendijev“ zainteresovana da ulaže u Crnu Goru

Ministar finansija dr Radoje Žugić sa saradnicima sastao se sa predsjednikom Međunarodne fondacije „Ilijas Efendijev“, Turalom Efendijevim. Razlog posjete g-dina Efendijeva Ministarstvu finansija vezan je za namjeru fondacije na čijem je čelu da finansira projekte iz oblasti obrazovanja, kulture i socijalne zaštite u Crnoj Gori. U tom smislu, g-din Efendijev prezentovao je ministru Žugiću ideju o realizaciji humanitarnog projekta „Održivi humanitarni razvoj Crne Gore: Slika XXI vijeka“, koji bi uključio više pojedinačnih projekata iz pobrojanih oblasti, u vrijednosti od oko 250 miliona eura. Ministar Žugić se zahvalio g-dinu Efendijevu na inicijativi i predstavio mogućnosti ulaganja u različitim oblastima, ističući potrebu da se sredstva Fondacije, ukoliko dođe do realizacije navedene ideje, investiraju u više crnogorskih gradova, kako bi se obezbijedilo ravnomjerniji regionalni razvoj i doprinijelo unapređenju kvaliteta života svih građana Crne Gore.

02.06.2014. godine – EBRD nastavlja da pruža podršku Crnoj Gori

Ministar finansija dr Radoje Žugić sastao se sa šefom kancelarije EBRD-a za Crnu Goru, Giulijem

Morenom. U otvorenom razgovoru sagovornici su se osvrnuli na tok realizacije aktuelnih projekata koji se, uz podršku EBRD-a, sprovode u Crnoj Gori i saglasili u ocijeni da je dosadašnja saradnja bila izuzetno uspješna i kvalitetna. Sastanak je bio prilika za nastavak komunikacije sa predstavnicima EBRD-a u vezi sa temama koje su pokrenute tokom nedavno održanog Godišnjeg sastanka Odbora guvernera ove finansijske institucije, u Varšavi. U tom smislu, na sastanku je bilo riječi o definisanju prioriteta buduće saradnje EBRD-a i Ministarstva finansija Crne Gore. Identifikovane su tri oblasti kao posebno interesantne za intenziviranje saradnje u budućem periodu, za koje postoji spremnost EBRD-a da razmotri mogućnosti pružanja tehničke i finansijske podrške, i to: unapređenje regulative o faktoringu i obezbijedivanje izvora finansiranja za Investiciono-razvojni fond, intenziviranje borbe protiv sive ekonomije (naročito u turističkom sektoru), kroz unapređenje informacionog sistema koji će omogućiti bolju evidenciju dolazaka turista u Crnu Goru i unapređenje stanja finansija u lokalnim samoupravama, kroz eventualnu realizaciju pilot-projekta u izabranim opštinama, koji bi značio podršku lokalnim zajednicama, uz korišćenje postojećih, ali i inovativnih instrumenata. Ministar Žugić se zahvalio g-dinu Morenu na podršci, ističući da će saradnja sa EBRD-om u identifikovanim oblastima dati značajan doprinos oporavku realnog sektora, ali i unapređenju fiskalne discipline, te time dodatnom poboljšanju stanja javnih finansija Crne Gore.

05.06.2014. godine – Moguća saradnja sa Sparkasse

Ministar finansija dr Radoje Žugić sastao se sa dr Jurgenom Engelom, projekt menadžerom i ko-

ordinatorom za međunarodnu saradnju u Savezu njemačkih štedionica (Sparkasse). Sastanak je bio prilika za nastavak komunikacije sa predstavnicima Sparkase u vezi sa temama koje su pokrenute tokom januarske posjete ministra Žugića Berlinu i njegovog tadašnjeg susreta sa predsjednikom Saveza njemačkih štedionica, Georgom Farenšonom. U tom smislu je na sastanku bilo riječi o mogućnostima saradnje Crne Gore i ove finansijske institucije, posebno na planu osnivanja i razvoja nacionalne štedionice. U tom segmentu je identifikovana mogućnost uspostavljanja saradnje njemačke Sparkase i crnogorske Pošte, kroz prenos znanja i iskustava - know how-a ili kroz direktan angažman ove institucije u Crnoj Gori. U pravcu dalje razrade pomenutih ideja i njihove konkretizacije, dogovoren je nastavak komunikacije između Ministarstva finansija i Sparkase.

06.06.2014. godine – Uručeni sertifikati uspješnim polaznicima obuke za unutrašnje revizore u javnom sektoru

Uspješnim polaznicima prve generacije programa obuke internih revizora u javnom sektoru Crne Gore uručeni su sertifikati Međunarodnog ovlašćenog instituta za javne finansije i računovodstvo (CIPFA). Ceremoniju dodjele sertifikata otvorio je ministar finansija dr Radoje Žugić. Pozdravljajući uspjeh kandidata koji su prošli program obuke, ministar Žugić je istakao da je implementacija sistema unutrašnjih finansijskih kontrola preduslov dobrog upravljanja javnim sredstvima. Ministar je naglasio da stručnost u obavljanju interne revizije doprinosi kvalitetnijoj kontroli troškova i obezbje-

đivanju vrijednosti za novac poreskih obveznika, što su preduslovi fiskalne stabilnosti i održivosti finansijskog sistema, te, u krajnjem, i ekonomskog razvoja. Ambasador Federalne Republike Njemačke u Crnoj Gori, Pius Fischer, pohvalio je napore crnogorske vlade na uspostavljanju fiskalne stabilnosti, pozdravljajući implementirane mjere fiskalne konsolidacije, kao i inicirane poreske i institucionalne reforme, te značajne pomake na planu suzbijanja sive ekonomije. Crna Gora je reformama u oblasti revizije učinila značajan korak na putu ka Evropskoj uniji, jer, kako je naglasio Fischer, unutrašnja revizija predstavlja ključni element dobrog finansijskog upravljanja i osnovna je mjera u borbi protiv korupcije i procjene političke odgovornosti. Ambasador Republike Slovenije u Crnoj Gori, Vladimir Gasparič, istakao je da Crna Gora posjeduje znanje i sposobnost u oblasti interne revizije koji će ubrzati i unaprijediti reforme u oblasti finansijskog upravljanja, te da će Republika Slovenija, kao odani partner Crne Gore na njenom putu ka Evropskoj uniji, nastaviti da joj pruža podršku kako bi izgradila sopstvene kapacitete koje će, u punoj mjeri, koristiti u evropskom okruženju. Pomoćnik direktora CIPFA-e (Međunarodni ovlašćeni institut za javne finansije i računovodstvo), Gary Gilbert, istakao je, u svom izlaganju, da je sertifikat potvrda da su polaznici programa obuke postigli najveći standard u međunarodnom upravljanju javnim finansijama.

Uvodno izlaganje ministra finansija dr Radoja Žugica na dodjeli CIPFA sertifikata

„...Cilj sprovođenja reforme unutrašnjih finansijskih kontrola je osiguranje dobrog upravljanja javnim sredstvima, kako nacionalnim, tao i sredstvima Evropske unije. Takođe je cilj da se troškovi kontrolišu na efikasan način i da se obezbijedi vrijednost za novac poreskih obveznika... Jedan od ključnih benefita ovog programa je u izgradnji kapaciteta Crne Gore u ovom segmentu interne revizije i sljedeća oblast kojoj ćemo se posvetiti jeste i razvoj komplementarne profesije, profesije računovođa u javnom sektoru, koji takođe imaju značajnu ulogu u upravljanju javnim finansijama. Proces pristupanja Evropskoj uniji kao i potreba da se javnim sredstvi-

ma upravlja na najbolji mogući način nameću i potrebu unapređenja računovodstva u javnom sektoru, i uvođenja koncepta i standarda obračunskog računovodstva, što će omogućiti još bolje upravljanje i još efikasniju kontrolu javne potrošnje, odnosno potrošnje novca poreskih obveznika...“.

06.06.2014. godine – Izjava ministra finansija dr Radoja Žugića nakon drugog zasjedanja Komisije za suzbijanje sive ekonomije

„...Fiskalni pokazatelji za prvih pet mjeseci tekuće godine, po kojima je naplata prihoda porasla za 57 miliona eura u odnosu na uporedni period prethodne godine ili 5,8% u odnosu na plan, pokazuju da se poreska konsolidacija na prihodnoj strani budžeta sprovodi na efikasan način, da sužavamo zonu sive ekonomije, da je uključujemo sve više u legalne tokove, doprinoseći prije svega onima koji posluju u legalnoj zoni, ali doprinoseći i održivosti budžeta, odnosno održivosti javnih finansija... Za ovu godinu smo takođe pripremili određeni set mjera koji je definisan Akcionim planom koji je usvojila Vlada Crne Gore na sjednici u prvom kvartalu, i gdje smo uslovno definisali rizične oblasti: zapošljavanje stranaca, evidencija prometa kod sezonskih djelatnosti prije svega, i elementi unapređenja regulative... Takođe, na Komisiji smo zaključili da je neophodan partnerski odnos sa poreskim obveznicima, jer Budžet nije apstraktna kategorija već ima rashodnu stranu koju koristimo svi mi poreski obveznici u dijelu obrazovanja, zdravstva, zaštite, bezbjednosti itd. Nadam se da ćemo smanjiti ranjivosti fiskalnog sektora, da ćemo nastaviti sa mjerama koje su neophodne u smislu smanjivanja potrošnje, posebno onog dijela javne potrošnje

koja je neproduktivna i da ćemo, kroz racionalan odnos, imati sve veći stepen fiskalne održivosti, a time i finansijske stabilnosti kako bi ostvarili ono što je cilj ove Vlade, a to je da generišemo snažnije stope rasta kako bismo ostavili veći životni standard svih građana Crne Gore...“

12.06.2014. godine – Izjava ministra finansija Radoja Žugića nakon sjednice Vlade Crne Gore povodom utvrđivanja Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama i Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o administrativnim taksama

„...Najvažniji elementi promjena ovih zakona ogledaju se u tome da su takse za spise i radnje koje plaćaju klijenti organima državne uprave, lokalne samouprave i pravnim licima koja vrše javna ovlašćenja, prije svega, odraz stvarnog operativnog troška, bez one razlike u cijeni koju zovemo profitom; zatim ovakvim uređenjem takse se harmonizuju sa onim što je regulatorni okvir Evropske unije i predstavljaju realizaciju naših obaveza shodno programu vezanom za Poglavlje 24. Izmjene i dopune Zakona o akcizama ugrađuju postupnost i faznost u harmonizaciji sa regionom i Evropskom unijom... U dijelu plaćanja akciza takođe nam je cilj da smanjimo zonu sive ekonomije kroz ovaj zakon i da doprinesemo povećanju stepena naplate a time i održivosti javnih finansija... Još jedna važna promjena u ovom zakonu se odnosi na nadležnost prihodnih institucija jer Uprava carina preuzima nadležnost u kontroli i naplati ove vrste javnih prihoda... Sljedeći važan element u ovom zakonu, odnosno njegovoj izmjeni i dopuni jeste da zakon u snažnoj mjeri podstiče razvoj turizma jer, između ostalog, definiše ukidanje akciza za upotrebu mehanizacije koja služi za održavanje ski staza i parkinga na skijalištima. Uspjeli smo u dobrom dijelu da ispoštujemo ono što je programsko određenje Ministarstva finansija u programu rada Vlade, ali i da istovremeno ugradimo one elemente koji se tiču smanjivanja biznis barijera, odnosno obezbjeđivanja lakoće poslovanja kroz Zakon o akcizama i Zakon o taksama“.

12.06.2014. godine – Ministar Žugić primio u posjetu ambasadoru Češke Republike

Ministar finansija dr Radoje Žugić sastao se sa predstavnicima ambasade Republike Češke, na čelu sa ambasadorom Ivanom Hlavsovom. Sastanak je bio prilika da se potvrde prijateljski odnosi dvije zemlje koje gaje tradiciju uspješne bilateralne saradnje, kako na ekonomskom, tako i na političkom i kulturnom planu. Ministar Žugić je naglasio da je Republika Češka značajan partner naše zemlje u sferama monetarne i fiskalne ekonomije, te da je taj odnos vidno osnažen kroz ulaganja čeških investitora u značajne projekte u oblasti infrastrukturne i energetike. Ambasadorka Hlavsova je istakla da Republika Češka pruža punu podršku Crnoj Gori na njenom putu ka evroatlanskim integracijama, smatrajući je dovoljnom zreloom da se pridruži porodici evropskih naroda. Dogovoreno je da se u budućem periodu nastavi intenzivna komunikacija o mogućim daljim pravcima saradnje dviju zemalja.

13.06.2014. godine – Izlaganje ministra Žugića na Regionalnom Samitu ministara finansija i guvernera u Bečićima

„...Iako se nalazimo u fazi privrednog oporavka, recesija je, u svim zemljama regiona, ostavila po-

sljedice, proizvodeći ranjivosti u sva tri ekonomska sektora - fiskalnom, bankarskom i realnom. Pred našim regionom su se otvorili brojni izazovi, počev od onih u fiskalnoj sferi, sa ključnim ranjivostima deficita budžeta i javnog duga, preko problema nelikvidnosti u realnoj ekonomiji i nedovoljne kreditne aktivnosti banaka, pa do potrebe jačanja konkurentnosti i snažnijeg privlačenja stranih direktnih investicija. Za prevazilaženje ovih izazova potreban nam je dinamičniji ekonomski rast, odnosno više stope rasta... Preduslov za trajni oporavak javnih finansija i obezbjeđenje finansijske i makroekonomske stabilnosti koja je preduslov rasta i razvoja svake ekonomije počiva na snažnoj poreskoj konsolidaciji. Vlada Crne Gore je početkom ove godine započela implementaciju seta mjera sistemskog karaktera, koje se odnose na nastavak fiskalne konsolidacije i obezbjeđivanje podsticaja u funkciji ekonomskog rasta i razvoja. Među najbitnijim mjerama su: iznalaženje modela za veći nivo održivosti penzijskog sistema; poreske i carinske olakšice za uredne obveznike; otpis kamate za jednokratnu otplatu duga; oštrija kaznena politika; racionalizacija javnih nabavki; proširenje poreske osnovice kod oporezivanja imovine... Pored toga, svaka od naših zemalja bilježi značajan napredak na planu evropskih i evroatlanskih integracija čiji razvojni imperativi nameću potrebu nastavka sprovođenja strukturnih reformi u više oblasti i to: tržište rada, sistem obrazovanja, zdravstva, penzijski sistem, državna uprava i socijalna politika... Veliki izazovi su pred nama ali bez obzira na sve tranzicione probleme sa kojima se suočavamo, naš region može biti ekonomski najdinamičniji dio evropskog kontinenta. Naravno, mnogo toga moramo učiniti sami da bismo postali konkurentniji i produktivniji. Prije svega potrebna je istrajnost u sprovođenju politika usmjerenih na uspostavljanje održivog sistema javnih finansija, zatim još radikalnije i djelotvornije reforme u segmentima ekonomske i socijalne politike kao i stalna angažovanost na daljem unapređenju biznis ambijenta. Važno je stvoriti uslove da se odluke donose efikasno, ali i da se, na državnom i lokalnom nivou, efikasno i implementiraju...“.

16.06.2014. godine – Predstavnicu jordanog fonda Al Qamar zainteresovani za ulaganje u Crnu Goru

Ministar finansija dr Radoje Žugić sa saradnicima sastao se sa Deepakom Joshi-em, predsjednikom fonda Al Qamar iz Jordana. Fond Al Qamar bavi se proizvodnjom nafte i jedan je od tri najveća investitora u toj oblasti u Jordanu. G-din Joshi iskazao je interesovanje fonda Al Qamar za investiranje u Prijestonicu Cetinje, koje bi se odnosilo na otvaranje informacionog centra sa konferencijskom salom i hotelom. Takođe je bilo riječi o ideji osnivanja centra za obuku kadrova u okviru ovog kompleksa. Osim za ulaganje u Prijestonicu Cetinje, predsjednik Jashi izrazio je zainteresovanost fonda na čijem je čelu za investiranje u sjeverni dio Crne Gore, i to u oblastima turizma i transporta. Ministar Žugić zahvalio se predsjedniku Joshi-u na zainteresovanosti i izrazio očekivanje da će planirane investicije uskoro biti i započete, čemu će Ministarstvo finansija, u okviru svojih nadležnosti, pružiti apsolutnu podršku.

18.06.2014. godine – Investitori iz Danske zainteresovani za ulaganje u Prijestonicu

Ministar finansija dr Radoje Žugić sa saradnicima sastao se sa predstavnicima danske kompanije New Ventur Holding Inc, koja je zainteresovana za ulaganja u Crnu Goru. Sastanku je prisustvovao i gradonačelnik Prijestonice Cetinje Aleksandar Bogdanović sa saradnicima, kao i predstavnik Ministarstva održivog razvoja i turizma. Predstavnicu New Ventur Holding-a upoznali su prisutne sa namjerom ove kompanije da

uloži značajna sredstva u projekat koji bi se realizovao na teritoriji Prijestonice Cetinje, a odnosio bi se na izgradnju elitnog hotelsko-turističkog kompleksa, koji bi, osim hotela, uključivao više sadržaja, poput kazina, heliodroma, akvarijuma, muzeja i dr. Riječ je o veoma vrijednoj investiciji, koja bi bila realizovana uz primjenu najsavremenijih tehnologija.

Ministar Žugić je prezentovao gostima osnovne elemente poreske politike Crne Gore, kao i opredjeljenje Vlade da pruži snažnu podršku svim razvojnim projektima, kroz kontinuirane aktivnosti usmjerene na unapređenje poslovnog ambijenta i održavanje konkurentnog poreskog sistema. Gradonačelnik Bogdanović je apostrofirao zainteresovanost opštine na čijem je čelu za realizaciju projekta i podsjetio da Prijestonica ima veoma konkurentan poslovni ambijent, zahvaljujući postojanju biznis zona i setu stimulativnih mjera koji je na raspolaganju investitorima. Uz zajedničku konstataciju da bi realizacija ove velike investicije imala veoma značajne benefite za Cetinje i Crnu Goru uopšte, dogovoreni su naredni koraci u cilju dinamičnije realizacije projekta.

19.06.2014. godine – Vlada utvrdila Predlog zakona o završnom računu Budžeta Crne Gore za 2013. godinu

„...Prethodna godina je bila izazovna za kreatore fiskalne, ekonomske, ali i regulatorne politike, kako sa stanovišta unutrašnjih ranjivosti u sektoru ekonomije, tako i sa stanovišta efekta prelivanja, posebno važnog za male i otvorene ekonomije kakva je crnogorska ekonomija... Na početku godine bili smo izloženi posljedicama dugoročnijeg djelovanja ekonomske krize koja je ispoljena kroz recesiju u 2012. godini, sa negativnom stopom rasta od 2,6%. Sve je to proizvelo ranjivosti u fiskalnom, monetarnom i realnom sektoru ekonomije. Prepoznajući potrebu urgentnog rješavanja ovih ranjivosti, Vlada je vodila opreznu, odgovornu, i urgentnu fiskalnu politiku, donošenjem brojnih mjera fiskalne konsolidacije koje su se odnosile kako na prihodnu, tako i na rashodnu stranu budžeta... Rezultati sprovedenih mjera pokazuju da smo uspjeli da dođemo do preokreta u tempu rasta i razvoja ekonomije, te da je ključni makroekonomski parameter, odnosno rast BDP-a prema preliminarnim podacima za prošlu godinu iznosio 3,5%., Radeći na poreskoj politici uspjeli smo da zadržimo osnovne postulate fiskalne politike, a to je konkurentnost, u dijelu koji se odnosi na visinu poreskih stopa, konzistentnost odnosno dosljednost u primjeni, i predvidivost, odnosno izvjesnost kada je u pitanju odnos prema domaćim preduzetnicima ali i stranim investitorima... Na rashodnoj strani smo se bavili uštedama i mislim da smo na tom polju uradili pozitivne stvari... Kada je u pitanju širenje poreske baze, možemo reći da smo proširili poreski kapacitet, da smo kroz Komisiju za suzbijanje sive ekonomije, koja je radila na os-

novnim principima – neselektivnosti, pune transparentnosti i nulte stope tolerancije, uspjeli da povećamo dio legalne ekonomije i time olakšamo poslovanje onim subjektima privredne aktivnosti koji su u zoni realne ekonomije. U prethodnoj godini izvorni prihodi iznosili su 1.243.000.000 eura, što je za 7,03% više od planiranog, odnosno 10,43% više u odnosu na uporedni period prethodne godine. Kada su u pitanju rashodi, moramo reći da su nam pozitivni efekti prihodne strane Budžeta jednim dijelom oslabljeni rashodnom stranom, budući da smo u tom dijelu ostvarili rashode u iznosu od 1.444. 000.000 eura, što je više nego prošle godine, dominantno iz razloga toga što smo u prošloj godini platili neke slabosti i probleme prethodnog perioda... Važan element je i javni dug Crne Gore, koji je na kraju prošle godine iznosio 1.933.000.000 eura ili u procentima 57,95. Danas je nivo javnog duga smanjen, prema preliminarnim podacima rasta BDP-a, na 56,5%. Dakle, možemo reći da smo u prethodnoj godini imali relativno uspješnu fiskalnu politiku, posebno uspješnu na prihodnoj strani, da smo riješili te ranjivosti na rashodnoj strani Budžeta i stvorili dobru platformu za nastavak fiskalne konsolidacije u ovoj i u godinama koje slijede“.

20.06.2014. godine – Kampanja „Budi odgovoran“: Poziv građanima da predlože način ulaganja sredstava u nastavku kampanje

Na konferenciji za medije koja je održana u Eko zgradi Ujedinjenih nacija u Podgorici, povodom nastavka kampanje „Budi odgovoran. Od tebe zavisi. Siva ekonomija 0%“, upućen je poziv građanima da predlože načine ulaganja sredstava od kazni

za sivu ekonomiju u nastavku kampanje. Odlukom Vlade, polovina vrijednosti kazni za sivu ekonomiju, izrečenih po prijavama građana u okviru kampanje „Budi odgovoran“, biće uložena u projekte od opšteg društvenog značaja. Moguće je predložiti investicije u maksimalnoj vrijednosti do 50.000 eura, a kriterijumi prilikom selekcije projekata koji će biti dostupni za glasanje su društvena odgovornost, održivost i ravnomjerna regionalna zastupljenost.

Izlaganje ministra finansija Radoja Žugića na konferenciji za medije održanoj povodom prezentovanja rezultata kampanje „Budi odgovoran“

„...Vlada Crne Gore i Ministarstvo finansija pružaju maksimalnu podršku nastavku ove kampanje i naš je cilj da pozovemo građane da proširimo društvenu svijest o svemu onome negativnom što znači siva ekonomija, a u funkciji izgradnje pravednijeg, poštenijeg i društva jednakih šansi za sve. Smanjujući zonu sive ekonomije i uključujući taj segment u legalne ekonomske tokove, doprinosimo olakšanju biznisa za uredne poreske obveznike. Ovaj projekat je dokaz da se samo kroz dobru saradnju na visokom nivou svih društvenih činilaca mogu postići međunarodno mjerljivi efekti...“

25.06.2014. godine – Ministar Žugić se sastao sa predstavnicima sindikata

Ministar finansija dr Radoje Žugić sa saradnicima sastao se sa generalnim sekretarima Unije slobod-

nih sindikata i Saveza sindikata Crne Gore, Srđom Kekovićem i Markom Nikčevićem. Tema sastanka odnosila se na početak pregovora između ministarstva i sindikata o iznalaženju zajedničkog modela saradnje koji će doprinijeti poboljšanju životnog standarda svih građana Crne Gore. Akcenat u razgovoru stavljen je na razmatranje mogućnosti povećanja zarada zaposlenih kao i nastavak dijaloga na unapređenju teksta Zakona o zaradama u javnom sektoru. Ministar Žugić je tim povodom istakao da je ministarstvo na čijem je čelu u punoj mjeri otvoreno za konstruktivnu saradnju sa sindikatima koja će rezultirati uvođenjem veće discipline i pravednijeg sistema isplate zarada, a sve u funkciji stvaranja održivog fiskalnog sistema. Ministar je predložio da, imajući u vidu fiskalne pokazatelje, moramo nastaviti sa mjerama fiskalne konsolidacije, vodeći računa i o prihodnoj i o rashodnoj strani budžeta, te da je neophodna kontinuirana saradnja sa sindikatima kako bi se ostvario zajednički cilj: redovnost i adekvatnost isplata zarada i ostvarenje socijalnih prava. Konstatovano je da su Vlada i sindikati prepoznali probleme i osnovne manjkavosti u sistemu obračuna i isplate zarada, te da će raditi na korigovanju istih kroz sistem zajedničkog monitoringa i novi Zakon o zaradama u javnom sektoru. Generalni sekretar Unije slobodnih sindikata Srđa Keković, istakao je da je zajednički cilj i sindikata i Vlade stvaranje transparentnog sistema obračuna zarada, te da se akcenat mora staviti na efikasniju kontrolu onih koji zloupotrebljavaju zakonsku regulativu koja uređuje tržište rada. U tom smislu, dogovoreno je i formiranje zajedničkog tima, kojeg će činiti predstavnici Ministarstva finansija, odnosno Poreske uprave, i obje reprezentativne sindikalne centrale, a čiji će zadatak biti praćenje potencijalnih prekršaja i poslovanja u sivoj zoni, posebno u dijelu obračuna i isplata zarada, kao i plaćanja poreza i doprinosa. Generalni sekretar Saveza sindikata Crne Gore Marko Nikčević, pohvalio je saradnju sa Ministarstvom finansija i izrazio pozitivna očekivanja od nastavka pregovora. Na sastanku je takođe dogovoreno intenziviranje saradnje između vladinih tijela i predstavnika sindikata kroz redovne koordinacije kako bi se rješavala otvorena pitanja i pratili efekti postignutog.

26.06.2014. godine – Ministar Žugić se sastao sa izvršnim direktorom Svjetske banke

Ministar finansija dr Radoje Žugić sastao se sa delegacijom Svjetske banke, koju je predvodio izvršni direktor te institucije Frank Hemskerck. Na sastanku se razgovaralo o dosadašnjoj saradnji Ministarstva finansija i Svjetske banke kroz podršku aktuelnim razvojnim projektima, kao i o pravcima buduće saradnje i obezbjeđivanju novih vidova pomoći. Ministar Žugić je upoznao direktora Hemskercka sa dinamikom realizacije pokrenutih projekata i istakao njihov značaj za ekonomski prosperitet Crne Gore. Direktor Hemskerck je izrazio zadovoljstvo dosadašnjom saradnjom i izrazio spremnost Svjetske banke da nastavi sa podrškom Crnoj Gori na razvojnim projektima, kroz nove modele finansiranja i pružanja pomoći. U tom kontekstu, razmatrana je mogućnost intenziviranja saradnje organizovanjem obuke zaposlenih u Centralnoj banci, koja bi omogućila efikasnije rješavanje tekućih fiskalnih i ekonomskih problema. Inovativni pristup finansiranju koji je usmjeren na mjerljive rezultate, kako je naglašeno, nastaviće se i u narednom periodu, a jedan od glavnih prioriteta biće nastavak reforme Poreske uprave.

Izjava ministra finansija dr Radoja Žugića na konferenciji za medije nakon sastanka sa izvršnim direktorom Svjetske banke Frankom Hemskerckom

„.....Crna Gora i Svjetska banka njeguju partnerski odnos koji ostavlja širok prostor za dodatno unapređenje u smislu aktivizma i inovativnosti. Do sada smo imali nekoliko bitnih oblasti saradnje sa Svjet-

skom bankom, između ostalog one koji se tiču ulaganja, odnosno podrške finansijskoj stabilnosti, fiskalnoj održivosti i smanjivanju deficita, a sada smo veoma blizu cilja da sa Svjetskom bankom napravimo još jedan potpuno nov aranžman. Takođe ćemo se fokusirati na saniranje još jedne jako bitne ranjivosti javnog sektora, a to je neadekvatna kreditna zaduženost u smislu uslova kredita koje koriste naše opštine. U tom dijelu postoji mogućnost da agencija za osiguranje MIGA da svoje garancije da opštine restrukturiraju svoje dugove prije svega komercijalnim bankama, odnosno one dugove koje imaju jako nepovoljne uslove kreditiranja, a time i vraćanja. Treće polje naše saradnje jeste podrška biznisu, ali u funkciji onoga što je preferencijal Svjetske banke a to je smanjivanje siromaštva, rast zaposlenosti, i ravnomjerniji raspored bogatstva u našoj državi. Naši razvojni prioriteti, odnosno prioriteti oporavka ekonomije, i program Svjetske banke su potpuno kompatibilni, čime se otvara mogućnost unapređenja odnosa...“.

Marija GORANOVIĆ
(Služba za odnose sa javnošću
i slobodan pristup informacijama)

mr Tatjana Bošković

Analiza poreskog opterećenja tržišta rada i uticaja na zapošljavanje uz modeliranje efekata promjene u sistemu oporezivanja i nivoa doprinosa

Zaključkom Vlade Crne Gore od 03.04.2014. godine, Ministarstvo finansija je bilo zaduženo da do kraja drugog kvartala 2014. godine pripremi i dostavi Vladi **Analizu poreskog opterećenja tržišta rada i uticaja na zapošljavanje uz modeliranje efekata promjene u sistemu oporezivanja i nivoa doprinosa.**

Nakon detaljnog sagledavanja sistema tržišta rada i fiskalnog opterećenja rada i zarada zaposlenih, pripremljena je analiza koja je bazirana na podacima Ministarstva finansija, Poreske uprave, Monstata, Eurostata i OECD-a, a koju je Vlada CG usvojila na sjednici od 4. jula 2014. godine.

U analizi je dat kratak osvrt na politiku oporezivanja dohotka fizičkih lica i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje u Crnoj Gori, uticaj poreskog opterećenja na tržištu rada, prikaz efekata promjene poreskog opterećenja i zakonske zaštite zaposlenih, uporedna rješenja i preporuke.

U okviru poglavlja “Regulatorni okvir” dat je hronološki prikaz politike oporezivanja dohotka fizičkih lica i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje i ostvarenje ovih prihoda za period 2005-2013. godine, kao i iznosi stopa poreza na dohodak fizičkih lica i stopa doprinosa za obavezno socijalno osiguranje na teret zaposlenog i na teret poslodavaca.

U poglavlju “Uticaj poreskog opterećenja i regulative na tržište rada u ekonomskoj teoriji” ukazuje se na poresko opterećenje troškova rada, koje predstavlja pokazatelj fiskalne politike, a uz to mjeri nivo zaštite radnika od rizika tržišta rada (npr. nezaposlenosti, starost i bolest i dr.). Naime, poresko opterećenje troškova rada je indikator koji prikazuje sadašnju vrijednost troškova zarada koje se transferišu državi u obliku doprinosa za socijalno osiguranje i poreza na dohodak građana i ima tri glavne komponente – udio zaposlenih u doprinosima za socijalno osiguranje, udio poslodavaca u doprinosima za so-

cijalno osiguranje i porez na dohodak fizičkih lica. Pored navedenog, iskazan je značaj **indeksa zakonske zaštite zaposlenja**, koji je konstruisan od strane OECD i obuhvata ocjenu propisa koji se tiču uslova za zapošljavanje i otpuštanje radnika. Sve zemlje se rangiraju od 0 (veoma fleksibilna regulativa) do 20 (veoma stroga regulativa). Rigidna regulativa znači komplikovanu proceduru prilikom kolektivnih otkaza uz obavezno uključivanje sindikata i vlade, ograničen broj slučajeva u kom se mogu zaključiti ugovori o radu na određeno, visok stepen prava radnika (otpremnine, otkazni rokovi, i sl.). Pored toga, visok stepen regulative na tržištu rada negativno utiče na funkcionisanje tržišta rada, u prvom redu na njegovu dinamiku (tokovi u i van nezaposlenosti), i negativno utiče na otvaranje novih radnih mjesta.

U poglavlju „Poresko opterećenje troškova rada u OECD zemljama“ je dat hronološki prikaz poreskog opterećenja troškova rada u OECD zemljama za prosječnu zaradu za 2000. godinu i period 2008-2012. godina.

U poglavlju „Poresko opterećenje troškova rada u Crnoj Gori“ je konstatovano da na ukupnu nezaposlenost u Crnoj Gori značajno utiče zakonska zaštita zaposlenja, aktivna politika na tržištu rada i poresko opterećenje troškova rada. Ove tri varijable pozitivno utiču na ukupnu nezaposlenost, tj. ukoliko se bilo koja od ovih varijabli poveća povećava se nezaposlenost, što znači da svako povećavanje stopa poreza i doprinosa ili zaštite zaposlenja utiče na povećanje nezaposlenosti.

Tabela 1 - Opterećenje zarada fiskalitetima za period 1994-2013 na primjeru prosječne zarade u Crnoj Gori

	Neto plata	Ukupan trošak plata (neto plus svi porezi i doprinosi) ¹	Na 1 din/euro zaposlenom drzavi se plaća (u €)	Od 1 eura potrošenog na zaposlenog ukljucujuci poreze i doprinose % poresko opterecenje (tax wedge)	Efektivna stopa poreza na dohodak na prosječnu zaradu %
	1	2	3((2-1)/1)	4((2-1)/2)	
U dinarima					
1994	138.6	361.9	1.611	61.7%	32.8
1995	307.0	788.5	1.568	61.1%	31.8
1996	659.3	1668.0	1.530	60.5%	31.2
1997	878.9	2227.4	1.534	60.5%	31.2
1998	1227.7	3095.8	1.522	60.3%	31.0
1999	1932.1	3906.4	1.022	50.5%	19.0
U eurima					
2001	107.7	217.8	1.022	50.6%	19.0
2002	112.9	229.0	1.028	50.7%	19.0
2003	174.0	330.5	0.899	47.4%	14.1
2004	194.9	363.0	0.862	46.3%	14.0
2005	212.9	385.6	0.811	44.8%	13.3
2006	247.4	453.6	0.833	45.5%	12.4
2007	338.0	578.6	0.712	41.6%	12.8
2008	416.0	702.3	0.688	40.8%	12.3
2009	463.0	714.0	0.542	35.2%	13.1
2010	479.0	796.15	0.662	39.8%	9.0
2011	483.7	803.95	0.662	39.8%	9.0
2012	487.0	809.51	0.662	39.8%	9.0
2013	486.0	808.46	0.663	39.9%	9.0

Posmatrano sa aspekta ukupnog poreskog opterećenja, imajući u vidu da su, do 2005. godine, doprinosi za obavezno socijalno osiguranje bili konstantni, smanjenje poreskog opterećenja troškova rada je uzrokovano upravo promjenom poreske politike u dijelu poreza na dohodak fizičkih lica.

U poglavlju »Modeliranje uticaja poreskog opterećenja i regulative na tržište rada u Crnoj Gori“ dat je prikaz procjene uticaja za više scenarija koji predviđaju smanjenje poreskog opterećenja koje iznosi 39,9% za 1, 2, 3 i 4 procentna poena, smanjenje vrijednosti indeksa zaštite zaposlenja (EPL indeksa) koji iznosi 3,2 za 0,2; 0,4; 0,6 i 0,8.

Tako npr. smanjenje poreskog opterećenja za 1 do 4 procentna poena bi rezultiralo u smanjenju stope nezaposlenosti, uz ostale nepromijenjenje faktore, za 0,3% do 1,3%, tj. porastu zaposlenosti za od 102 (146 MONSTAT) zaposlena do 440 zaposlenih (634 MONSTAT), dok smanjenja poreskog opterećenja smanjenje za 1 procentni poen bi rezultiralo u smanjenju poreskih prihoda za 12 miliona eura, dok bi za 4 p.p. smanjenja poreskog opterećenja efekat bio u smanjenju poreskih prihoda za približno 50 miliona eura. Pozitivni efekti novog zapošljavanja bi se kretali od 0,34 miliona do 1,95 milona eura, zavisno od podataka i smanjenja poreskog opterećenja, tako da bi ukupan negativni efekat na prihode budžeta bio od 11,9 miliona eura do 47,1 milion eura. Međutim, smanjenje vrijednosti EPL indeksa, tj. zakonske zaštite zaposlenja bi imalo daleko pozitivnije efekte na zaposlenost uz izostanak negativnih efekata na budžet. Smanjenje stope nezaposlenosti se kreće od 3,9% do 15,5%.

U zaključnom dijelu je konstatovano da veći stepen rigidnosti na tržištu rada i veći porezi znače veću nezaposlenost. Rigidno radno zakonodavstvo održava postojeće poslove i destimuliše otvaranje novih radnih mjesta. Takođe, visoko oporezivanje dohotka destimuliše ekonomsku aktivnost, što se najbolje vidi kroz uticaj poreza na nezaposlenost. Što veći nivo poreza - to je nezaposlenost veća. Poresko opterećenje u Crnoj Gori u posljednjih 15 godina je smanjeno za preko 10 p.p. ili za 21,3%, dok je u istom periodu poresko opterećenje u EU smanjeno za približno 3 p.p. ili oko 5%.

mr Tatjana BOŠKOVIĆ
samostalna savjetnica I
(Direktorat za poreski i carinski sistem)

1 - Ukupan trošak plata ne obuhvata izdatke za prirez porezu na dohodak fizičkih lica.

Kana Tomašević

Budućnost transnacionalnog programa saradnje Jugoistočne Evrope (SEE) u novoj finansijskoj perspektivi 2014-2020

UVOD: NOVI TRANSNACIONALNI PROGRAMI

U okviru komponente prekogranične saradnje, Crna Gora učestvuje u tri multilateralna programa (IPA Jadranski prekogranični program, Mediteranski program i Program saradnje Jugoistočne Evrope).

Program saradnje Jugoistočne Evrope je jedinstveni instrument koji, u okviru ciljeva regionalne politike i teritorijalne saradnje, ima za cilj da poboljša integraciju i konkurentnost u jednoj tako kompleksnoj i raznovrsnoj geografskoj oblasti koju obuhvata. S druge strane, kako se nalazimo pred izazovima nove finansijske perspektive, tako se mijenjaju i transnacionalni programi. U tom smislu, program saradnje Jugoistočne Evrope je podijeljen na tri nova transnacionalna programa, i to: Jadransko - Jonski program, Dunavski program i Balkan-

sko - Mediteranski program. Novi regulatorni okvir Evropske komisije predviđa da će relevantni programi transnacionalne saradnje pomoći realizaciji makro - regionalne strategije, sa ciljem da se obezbijedi konzistentan pristup između njih. Ciljevi, prioriteti i iznos finansiranih sredstava za buduće transnacionalne programe za period 2014-2020. su još uvijek u fazi pregovaranja.

JADRANSKO - JONSKI TRANSNACIONALNI PROGRAM

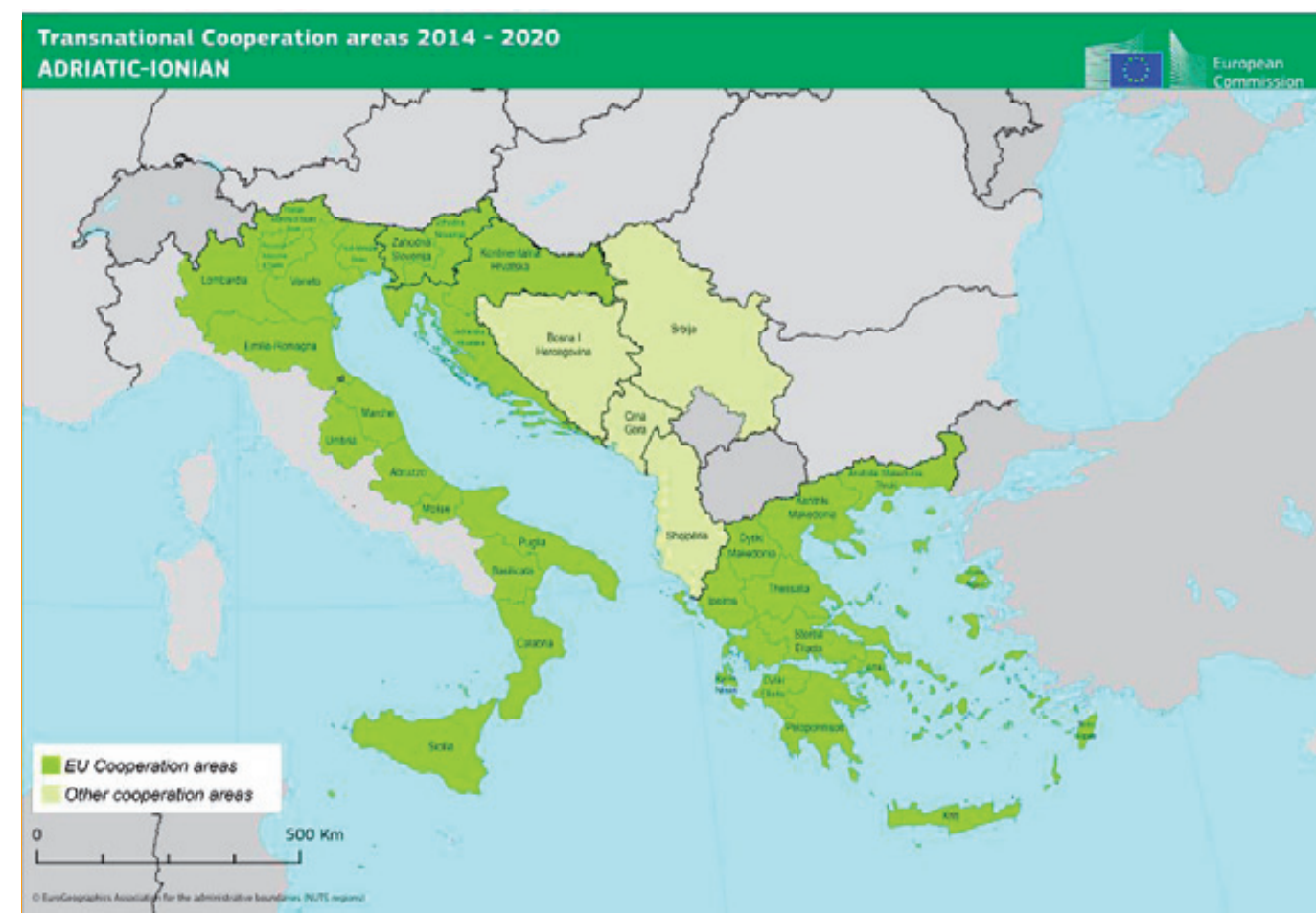
Evropski savjet je, još u decembru 2012. godine, dao mandat Evropskoj komisiji da pokrene makro - regionalne strategiju za Jadransko - Jonsku regiju, koja se zasniva na Strategiji za pomorstvo u Jadranskom i Jonskom moru, usvojenoj u novembru iste godine. Pomenuta strategija ima za cilj da pomogne

stanovnicima ove oblasti da osjete koristi bliže saradnje u oblastima kao što su: promocija pomorske privrede, očuvanje životne sredine mora, kompletiranje transportne i energetske mreže, te jačanje održivog turizma.

Programiranje Jadransko - Jonskog programa je vršeno u fazama. Najprije je, u novembru 2013. godine usvojen legislativni okvir za EU Kohezijsku politiku 2014-2020. Zatim, u prvoj polovini tekuće godine, počelo se sa uključivanjem eksternih stručnjaka u izradu Operativnog programa, nakon čega su obavljene javne konsultacije oko istog. Krajem avgusta ili početkom septembra, očekuje se dostavljanje Jadransko - Jonskog Operativnog programa Evropskoj komisiji, kako bi bio odobren do kraja ove godine. Na kraju, prvi poziv za dostavljanje projekata u okviru novog transnacionalnog

programa trebalo bi očekivati u prvoj polovini naredne godine. Ono što je u ovom trenutku poznato je da će alokacija Evropskog fonda za regionalni razvoj (ERDF) za ovaj program iznositi 83.467.729 eura, te da će Upravljačko tijelo programa biti u Italiji.

Prema predlogu Evropske komisije, Jadransko - Jonski transnacionalni program obuhvata cijelu ili dio teritorije četiri zemlje članice EU (Grčka, Hrvatska, Italija i Slovenija) i četiri zemlje nečlanice (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Srbija), odnosno oblast koju naseljava više od 70 miliona stanovnika. Teritorijalna oblast programa se poklapa sa geografskom oblašću koju obuhvata EU Strategija za Jadransko - Jonski region. Geografska područja koja obuhvata Jadransko - Jonski transnacionalni program mogu se vidjeti na slici:

DUNAVSKI TRANSNACIONALNI PROGRAM

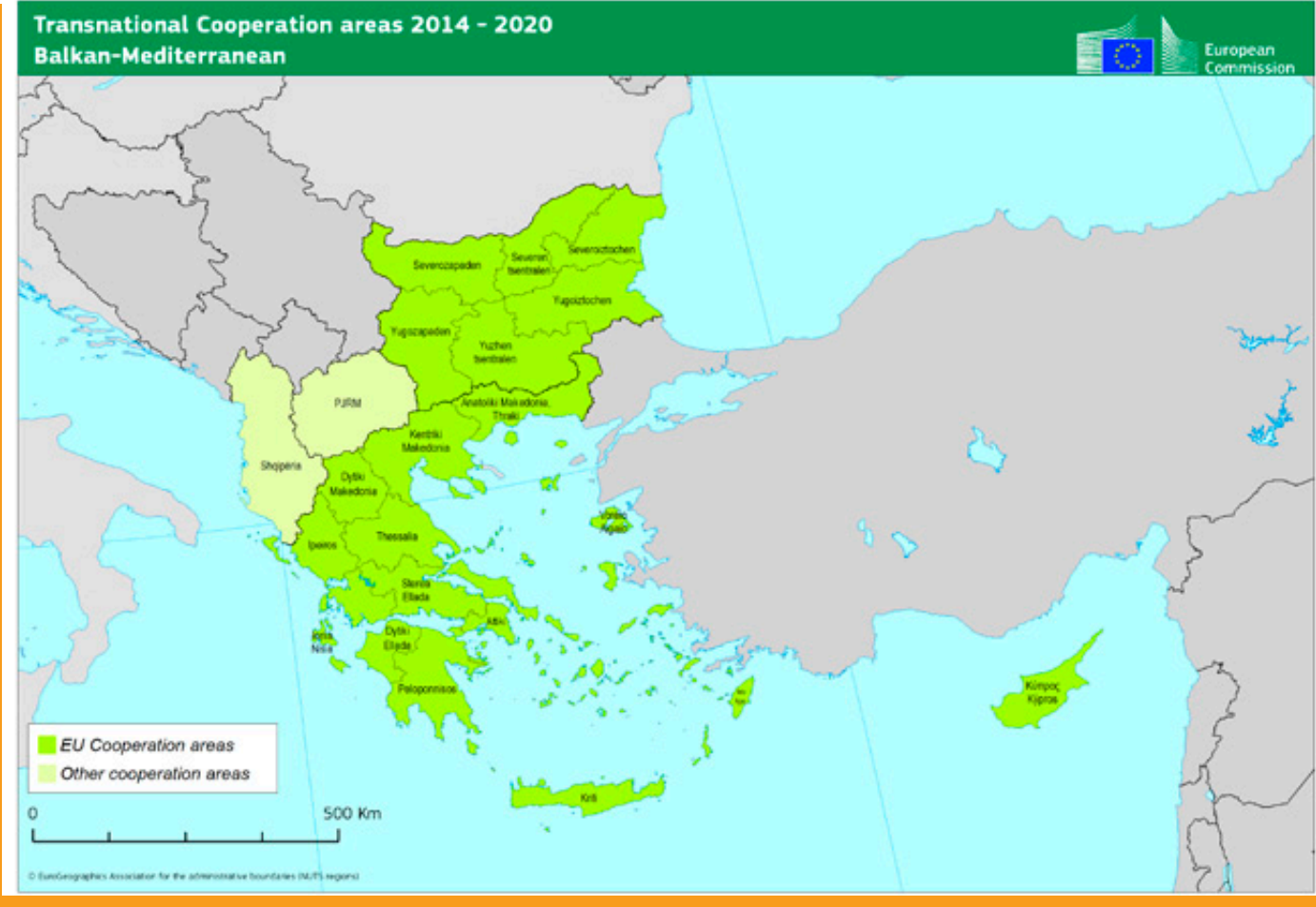
Cilj Dunavsko transnacionalnog programa je da, kroz unapređenje teritorijalnih, ekonomskih i društvenih integracionih procesa, kao i kroz razvoj transnacionalnih partnerstava u oblastima koje su od strateškog značaja, doprinese koheziji, stabilnosti i konkurentnosti Dunavskog regiona.

Tematski prioriteti Dunavskog programa su definisani u skladu sa Teritorijalnom analizom program-ske oblasti, relevantnim EU strategijama (Evropa 2020, Strategija EU za Dunavski region, Jugoistoč-na evropa 2020), prioritetima partnerskih zemalja i stečenim iskustvom iz transnacionalnog programa saradnje Jugoistočne Evrope (SEE).

Radna grupa za programiranje osnovana je u febru-aru 2013. godine, a do sada je održano osam sasta-naka. Nakon javnih konsultacija oko nacрта Opera-tivnog programa, održanih prošlog mjeseca, defini-sani su i naredne faze u procesu programiranja, koje obuhvataju sljedeće korake: izradu nove verzije Operativnog programa (tokom jula mjeseca tekuće godine), zatim ex-ante i procjenu uticaja na život-

nu sredinu (jul i avgust), nakon čega slijedi izrada finalne verzije Operativnog programa (septembar). Finalna verzije Operativnog Programa biće dostav-ljena Evropskoj komisiji 22. septembra ove godine. ERDF alokacija programa iznosi oko 202.095.405 eura, plus IPA i fondovi evropskog susjedskog in-strumenta ENI, što će voditi ukupnoj vrijednost bu-žeta u iznosu od oko 273 miliona eura. Alokacija za IPA zemlje korisnice koje učestvuju u programu će iznositi oko 19,8 miliona eura, a Upravljačko tijelo programa nalaziće se u Budimpešti.

Dunavska oblast obuhvata petinu EU teritorije ili oko 100 miliona stanovnika, pa će tako u Dunav-skom programu učešće uzeti 14 država: Austrija, Bu-garska, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Hrvatska, Mađarska, Moldavija, Njemačka (Baden-Württem-berg i Bavarska), Rumunija, Republika Češka, Slo-vačka, Slovenija, Srbija i Ukrajina (dio teritorije). Geografija Dunavskog programa se u potpunosti poklapa sa geografijom Strategije EU za dunavski region. Podudaranje teritorije i ciljeva pruža velike mogućnosti za saradnju. Geografska područja koja obuhvata Dunavski transnacionalni program mogu se vidjeti na slici:

BALKANSKO - MEDITERANSKI TRANSNACIONALNI PROGRAM

Balkansko – Mediteranski program je potpuno novi transnacionalni program, proistekao iz transnaci-onalnog programa saradnje Jugoistočne Evrope. Program će promovisati ekonomsku, socijalnu, eko-lošku i institucionalni koheziju i razvoj, poboljšanje društveno - ekonomske konkurentnosti i instituci-onalnih kapaciteta u balkanskim i mediteranskim regionima.

Tematski prioriteti programa će biti povezivanje, okruženje i preduzetništvo. Operativni Program je još uvijek u fazi izrade, eksterni stručnjaci rade na programskim prioritetima i ex-ante procjeni, a finalna verzija se takođe očekuje u septembru teku-će godine. U ovom trenutku je poznato da će ERDF alokacija za ovaj program iznositi 28.330.108 eura, te da će Upravljačko tijelo programa biti smješteno u Grčkoj.

Balkansko – Mediteranski program obuhvata 5 ze-malja učesnica: Albanija, Bugarska, Grčka, Kipar i Makedonija.

ZAKLJUČAK

Novi transnacionalni programi mogu biti jak alat za budući programski period. Politika 2014-2020. će biti orijentisana na rezultate, uz moguću zajed-ničku promociju i brendiranje programa Evropske transnacionalne saradnje. Ono što je važno je konti-nuirana saradnja partnera, inovativno razmišljanje i stvaranje dodatnih vrijednosti jednostavnim pove-zivanjem stvari koje funkcionišu.

Kana TOMAŠEVIĆ
kontrolor prvog nivoa za
transnacionalne programe

mr Ranko Stevović

Usklađivanje statističkog sistema Crne Gore sa međunarodnim statističkim standardima utvrđeno Strategijom i Programom zvanične statistike 2014-2018. godine

Osnovno polazište za usklađivanje statističkog sistema Crne Gore sa međunarodnim standardima i najboljom praksom bile su preporuke okvira EU finansijskog projekta iz marta 2010. godine. Predložene su smjernice za promjenu regulatornog okvira, kao uslova od primarnog značaja, tj. o pravcu promjena putem kojih se mora doći do poboljšanja, tada važećeg, zakonskog okvira - Zakona o statistici i statističkom sistemu Crne Gore ("Sl. list RCG" br. 69/05). Takođe, postojalo je i više drugih razloga koji su uticali na promjenu prethodnog i donošenje novog zakonskog okvira.

U tom kontekstu je donošenje Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl. list CG" broj 18/12) predstavljalo uspostavljanje zakonskog okvira koji omogućava proces prilagođavanja statistike i statističkog sistema Crne Gore evropskim statističkim standardima.

Pored ostalog, njime je predviđena izrada najvažnijih planskih statističkih dokumenata, strategije razvoja, srednjoročnog programa i godišnjih planova zvanične statistike i utvrđen njihov sadržaj, postupci pripreme i donošenja.

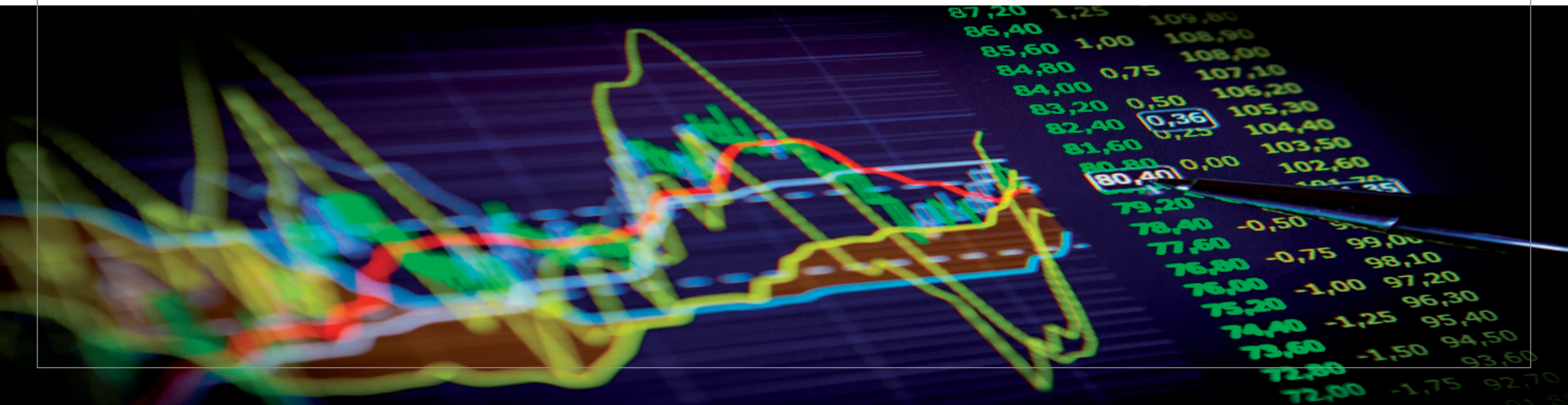
Vlada Crne Gore je, na osnovu člana 20 Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike, donijela krajem januara 2014. godine Strategiju razvoja zvanične statistike 2014-2018. godine (u daljem tekstu: Strategija 2014-2018.).

Strategijom 2014-2018. su definisani dugoročni ciljevi, ali i opšta načela, smjernice i kriterijumi za sprovođenje i razvoj zvanične statistike Crne Gore. Dugoročni ciljevi su određeni na temelju sagledanog stanja i potreba za daljim razvojem. Dokument predstavlja osnovu za određivanje statističkih aktivnosti i pokazatelja usklađenih sa zahtjevima i potrebama krajnjih korisnika. Sve prioritetne aktivnosti zvanične statistike sažete su i inkorporirane u ovom dokumentu.

Dakle, Strategija 2014. - 2018. godine, kao osnovni razvojni dokument, utvrđuje razvojne pravce i ciljeve zvanične statistike Crne Gore za navedeni period. Njome su obuhvaćeni misija, vizija, implementacija strategije, strateški ciljevi i instrumenti za njihovu implementaciju.

Dokument se temelji na strateškim ciljevima potpune harmonizacije sistema zvanične statistike Crne Gore sa evropskim statističkim zakonodavstvom do 2018. godine.

Konkretno, aktivnosti zvanične statistike zasnivaju se na programu koji se, u skladu sa Strategijom razvoja, donosi za petogodišnji period. U ovom slučaju uporedo sa Strategijom, donijet je Program zvanične statistike 2014-2018. godine (u daljem tekstu: Program 2014-2018.), kao i Godišnji plan zvanične statistike za 2014. godinu ("Sl. list CG" br. 13/2014), koji sadrži najveći

stepen konkretizacije, utvrđenu listu planiranih statističkih istraživanja.

Dakle, za potrebe srednjoročnog planiranja razvoja zvanične statistike donijet je Program 2014-2018. godine, koji se bazira na razrađenom pojmu statističkog proizvoda. Kao jedan od strateških dokumenata za oblast statistike, on predstavlja okvir razvoja proizvodnje i diseminacije zvanične statistike Crne Gore. Zasniva se na:

- Strategiji razvoja zvanične statistike Crne Gore 2014-2018. godine,
- Programu zvanične statistike Evropske unije 2013-2017. godine i
- Uvažava zahtjeve Evropske komisije – Eurostata, prema strukturi dokumenta “Zbirka statističkog zakonodavstva” - Kompendium (“Statistical Requirements Compendium”).

Program 2014-2018. sadrži detaljan pregled statističkih razvojnih ciljeva i aktivnosti, očekivane rezultate i probleme, periodiku aktivnosti i stepen usaglašenosti sa evropskim zakonodavstvom, naziv proizvođača zvanične statistike i informacije o očekivanim problemima u cilju boljeg informisanja korisnika o raspoloživosti i dostupnosti podataka zvanične statistike.

Cilj implementacije Programa 2014-2018. godine, kao dokumenta koji se bazira na Strategiji, jeste harmonizacija statističkih istraživanja i indikatora sa međunarodnim standardima, prije svega standardima Evropske unije, za oblast statistike do 2018. godine.

Program obezbjeđuje, preko donošenja, a zatim praćenja izvršenja godišnjih planova, redovno godišnje sagledavanje stepena usaglašenosti zvanične statistike Crne Gore sa evropskim zakonodavstvom. Tu aktivnost realizuje Eurostat, popunjavanjem baze podataka – posebnog Izvještaja (SMIS). Programom se uvodi određen broj novih međunarodnih statističkih metodologija¹, veća iskorišćenost administrativnih izvora, obezbjeđuje veća usklađenost sa standardima, najboljom praksom EU, regulativama i preporukama, kao i Kodeksom prakse.

Iz Programa 2014-2018. se izvodi Godišnji plan istraživanja, kao kratkoročni dokument (donosi se kontinuirano za svaku godinu u toku obuhvaćenog srednjoročnog perioda), a koji razrađuje statističke aktivnosti do nivoa statističkih istraživanja.

Donijeti novi dokumenti, Strategija i Prograa zvanične statistike, kao što je već istaknuto, odnose se na petogodišnji period 2014-2018. godine. S obzirom da je Vlada Crne Gore za isto vremensko razdoblje usvojila cjelovit i kompleksan dokument - Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2014-2018. godine, navedena Strategija, kao i Program zvanične statistike, na ovaj način, predstavljaju i detaljan plan usklađivanja pregovaračkog Poglavlja 18. Statistika.

Najvažniji efekti Strategije, kao bazičnog dokumenta za razvoj statističkog sistema, prema procjenama Monstata, očekuju se kroz potpuno usklađivanje sa zahtjevima Evropskog statističkog sistema u pogledu raspoloživosti statističkih pokazatelja i metodologije koja se primjenjuje, kroz održavanje profesionalne nezavisnosti, ali i neophodno povećanje broja zaposlenih.

Iz prethodno navedenog, dolazi se do zaključka da se implementacijom analiziranih najvažnijih razvojnih statističkih dokumenata, te usklađivanjem i dostizanjem evropskih standarda, stvaraju uslovi da statistički podaci i indikatori, zadovoljavajući pomenute međunarodne kriterijume kvaliteta, posluže, prije svega, kao pouzdana osnova za kreiranje uspješnog ekonomskog i društvenog razvoja zemlje, njegov monitoring i evaluaciju, i zadovolje potrebe širokog kruga korisnika.

mr Ranko STEVOVIĆ
samostalni savjetnik I
(Direktorat za ekonomsku politiku i razvoj)

¹ - Ministarstvo finansija, kao jednog od proizvođača zvanične statistike, u tekucem periodu očekuje, pored ostalog, izazovna i zahtjeva aktivnost na primjeni nove metodologije Evropskog sistema računa (ESA 2010) u makroekonomskoj statistici, odnosno u planiranim istraživanjima iz njegove nadležnosti.

Jovica Petričević

Uredba o poreskoj registar kasi

Pravni osnov za donošenje ove uredbe sadržan je u članu 32, stav 9 Zakona porezu na dodatu vrijednost (“Službeni list RCG”, br. 65/01, 38/02, 72/02, 21/03, 76/05 i “Službeni list CG”, br. 16/07, 73/10, 40/11 i 29/13), kojim je dato ovlaštenje Vladi Crne Gore da svojim propisom uredi način upotrebe poreskih registar kasa, kao i način evidentiranja prometa proizvoda, odnosno usluga u malo-prodaji preko tih kasa.

Materija koja se odnosi na upotrebu poreskih registar kasa i evidentiranje prometa preko tih kasa, do donošenja Uredba o poreskoj registar kasi, bila je uređena je Uredbom o upotrebi poreske registar kase i načinu evidentiranja prometa proizvoda, odnosno usluga preko registar kase (“Službeni list CG”, br. 27/08, 40/08 i 8/12).

Navedenom uredbom nije bila na adekvatan način uređena materija evidentiranja prometa preko poreske kase, posebno u dijelu preciznog definisanja ovlaštenja svih učesnika u postupku i nemogućnosti preduzimanja odgovarajućih mjera prema distributerima i serviserima poreskih kasa, što je stvaralo probleme u praksi, posebno u postupku kontrole evidentiranja prometa proizvoda i usluga preko poreske kase u malo-prodaji. Radi eliminisanja uočenih nedostataka i nedorečenosti, pristupilo se revidiranju regulative u cilju stvaranja adekvatnog pravnog osnova kojim bi se na cjelovit način uredila predmetna materija.

S tim u vezi, Vlada Crne Gore je na sjednici od 19. juna 2014. godine razmotrila Predlog uredbe o poreskoj registar kasi i donijela Uredbu o poreskoj registar kasi, koja će uskoro biti objavljena u “Službenom listu Crne Gore”.

Uredba o poreskoj registar kasi se sastoji iz više poglavlja koja se odnose na: upotrebu poreske registar kase, evidentiranje prometa preko kase, stavljanja u upotrebu poreske registar kase, fiskalizaciju kasa, tehnički pregled, servisiranje i popravka i kaznene odredbe.

U okviru poglavlja *Upotreba poreske kase* data su: pojmovna određenja poreske kase i njenih djelova; tehničke i funkcionalne karakteristike poreske kase; sadržaj fiskalne memorije poreske kase; vrsta opreme koja se može priključiti na poresku kasu (računari, barkod čitači, vaga; terminali za plaćanje pomoću platne kartice i dr.); evidencionalno broj poreske kase; vrste fiskalnih dokumenata (fiskalni račun, dnevni izvještaj, periodični izvještaj, izvještaj o presjeku stanja); način štampanja, kao i način čuvanja tih dokumenata.

U okviru poglavlja *Evidentiranje prometa preko poreske kase* uređen je: način izdavanja fiskalnog računa preko poreske kase; otklanjanje greške u evidentiranju prometa; način otklanjanja grešaka u evidentiranju prometa i resetavanje, odnosno

anuliranje podataka u operativnoj memoriji poreske kase.

U okviru poglavlja *Stavljanje u promet poreskih kasa* detaljno je uređen način stavljanja u promet poreskih kasa, a koji bi se vršio na način sličan postojećem. Ministarstvo finansija bi davalo licencu distributerima, a na osnovu dokaza da ta kasa ispunjava tehničke i funkcionalne karakteristike. Ovaj dokaz bi se pribavljao od organizacije koju bi ovlastilo Ministarstvo finansija (sada se taj dokaz pribavlja od Mašinskog fakulteta). Detaljno je uređena i procedura za podnošenja zahtjeva za dobijanje licence o ispunjenosti tehničkih i funkcionalnih karakteristika.

Novina je da je se distribucijom poreskih kasa može baviti ovlašćeni distributer koji nema poreski dug, kao i uvođenje obaveze obuke servisera, uz adekvatnu izjavu proizvođača poreskih kasa da je ista izvršena.

Distributer poreskih kasa je dužan da obezbijedi servisiranje poreskih kasa u roku od pet godina od dana njihove prve fiskalizacije.

Odredbama čl. 17 i 18 Uredbe detaljno se uređuju obaveze distributera, kao i slučajevi kada Ministarstvo finansija na predlog poreskog organa može oduzeti saglasnost za stavljanje u upotrebu poreske kase.

Prema predloženom rješenju distributer poreskih kasa je dužan da na ime održavanja servisne mreže položi bankarsku garanciju u visini od 10.000 eura (na godišnjem nivou), s tim što bi na ime obezbjeđenja servisiranja poreske kase poreskom organu bio u obavezi da, pored navedene garancije, dostavi drugu, treću, četvrtu i petu garanciju poslovne banke sa klauzulom "bez prigovora" u visini od 10.000 eura, sa rokom važenja od 12 mjeseci, prema dinamici prestanka važenja prve, druge, treće i četvrte garancije, trideset dana prije isteka roka važenja odgovarajuće garancije.

Novina je da je ovlašćeni distributer dužan da na zahtjev poreskog organa izvrši servisnu podršku, kao i da izvrši obuku poreskih službenika za određene tipove poreskih kasa.

U poglavlju *Fiskalizacija poreskih kasa* detaljno je uređen postupak fiskalizacije poreskih kasa (podnošenja zahtjeva; obaveze ovlašćenog servisa i poreskog organa; način zamjene fiskalnog modula; obaveze poreskog obveznika u slučaju promjene mjesta instaliranja poreske kase i u slučaju prestanka obavljanja djelatnosti).

U okviru poglavlja *Tehnički pregled, servisiranje i popravka poreske kase* uređena je materija koja se odnosi na: obavezu vršenja tehničkog pregleda poreskih kasa (obavezan tehnički pregled jednom godišnje); način servisiranja i popravke poreskih kasa u slučaju njihovog kvara, obaveze ovlašćenog servisa i ovlašćenog servisera, kao i obaveza korišćenja servisne knjižice. Jedna od novina je da su serviseri u obavezi da poreskim obveznicima (korisnicima poreske kase) pruže obuku i tehničku podršku za korišćenje poreskih kasa.

U poglavlju *Kaznene odredbe* predviđene su kaznene mjere za pravna lica (korisnik poreske kase, ovlašćeni distributer, ovlašćeni servis) i odgovornog lica u pravnom licu, kao i za preduzetnika u slučaju neizvršavanja obaveza predviđenih ovom uredbom. Polazeći od značaja materije koja je predmet ove uredbe, kao i mogućih posljedica kršenja njenih odredbi, predložene su rigorozne kaznene mjere. Na ovaj način obezbijediće se uslovi za veću poresku disciplinu, a samim tim i povećanje prihoda budžeta po osnovu plaćanja poreskih obaveza.

Predmetnom uredbom se stvaraju osnovi za efikasnu kontrolu od strane poreskog organa, odnosno praćenje rada svih učesnika u lancu prometa proizvoda i usluga (poreskih obveznika, distributera, servisa, servisera...), posebno sa aspekta blagovremenog i tačnog obračunavanja i plaćanja poreza na dodatu vrijednost u maloprodaji, a indirektno i drugih poreza.

Jovica PETRIČEVIĆ
načelnik Direkcije za poreski sistem
i poresku politiku
(Direktorat za poreski i carinski sistem)

Jasna Janjić

Realizacija "Pravaca razvoja Crne Gore 2013-2016" u 2013. godini, sa preporukama za dalju realizaciju

Prošlogodišnjim donošenjem „Pravaca razvoja Crne Gore 2013-2016. godine“, Crna Gora je realizovala obavezu utvrđivanja vizije socio-ekonomskog razvoja, koju ima kao zemlja kandidat za članstvo u EU.

Donošenje Pravaca razvoja nije cilj sam po sebi. Naime, Pravci razvoja predstavljaju krovni razvojni implementacioni dokument kojim je utvrđen strateški cilj razvoja Crne Gore - povećanje kvaliteta života svih građana. U funkciji ostvarivanja strateškog cilja ekonomske politike i formalno su utvrđena četiri prioritetna sektora razvoja, i to: turizam, energetika, poljoprivreda i ruralni razvoj i industrija. Za realizaciju ciljeva datih Pravcima razvoja, uzimajući u obzir prirodne resurse Crne Gore, kao njene komparativne prednosti, u okviru pravaca razvoja "pametni rast", "održivi rast" i „inkluzivni rast“, identifikovane su oblasti politika, predložene investicije/razvoj-

ne mjere i utvrđeni autentični razvojni interesi Crne Gore.

Da bi se utvrdio stepen, odnosno uspješnost realizacije identifikovanih investicija/mjera u okviru pojedinih politika, odnosno pravaca razvoja, neophodno je sprovoditi kontinuirani monitoring. S tim u vezi, a u skladu sa Programom rada Vlade Crne Gore za 2014, pripremljen je Izvještaj o realizaciji pravaca razvoja Crne Gore 2013-2016, u 2013. godini.

Važno je istaći da se Pravci razvoja realizuju u makroekonomskom okruženju povoljnijem nego u vrijeme njihove pripreme i donošenja. Naime, u 2013. godini je uspostavljen rast ekonomije. Prema preliminarnim podacima, bruto domaći proizvod realno je veći za 3,5% u odnosu na 2012. godinu. Značajni rezultati postignuti su na planu stabilizacije javnih finansija, uz fiskalnu politiku koja se bazira na im-

1 - Pravcima razvoja su, po ugledu na strategiju Evropa 2020, definisana tri pravca razvoja (pametna, održiva i inkluzivna). Pametni rast predstavlja inovacije, digitalizaciju i mobilnost mladih ljudi, održivi rast poboljšanu efikasnost korišćenja resursa i industrijsku politiku, dok je inkluzivni rast u funkciji povećanja zaposlenosti i smanjenje siromaštva. Sve države članice EU, kao i zemlje kandidati, imaju u vidu takvu strukturu prilikom pripremanja strateških dokumenata, prije dodjele sredstava iz strukturnih ili IPA fondova.

plementaciji odgovarajućih mjera konsolidacije. Istovremeno, realizuju se i odgovarajuće mjere podsticaja koje su u funkciji harmoničnog i pravednog razvoja, odnosno bržeg razvoja nerazvijenih područja, pri čemu je posebna pažnja usmjerena na stvaranje uslova za realizaciju značajnih infrastrukturnih projekata, kao uslova za brzi ekonomski razvoj.

Iako se radi o relativno kratkom periodu realizacije, imajući u vidu karakter definisanih investicija/mjera, može se zaključiti da se u 2013. određeni broj investicija/mjera u okviru odgovarajućih politika, odnosno pravaca razvoja, realizovao u skladu sa predviđenom dinamikom, što je rezultat intenzivnih aktivnosti u pravcu obezbjeđenja finansijskih sredstava², stvaranja stimulaturnijeg poslovnog ambijenta i drugih neophodnih uslova. Međutim, jedan broj investicija/mjera nije dao očekivane rezultate, tako da je potrebno preispitati relevantnost istih.

Na osnovu podataka dobijenih od nadležnih institucija, od ukupno 86,36 miliona eura, koliko je usmjereno za realizaciju navedenih projekata/mjera po

politikama, odnosno pravcima razvoja, na politike u okviru „pametnog rasta“ odnosilo se 9,32%, u okviru „održivog rasta“ 66,67%, a u okviru „inkluzivnog rasta“ 24,01%. Najveći dio investicija odnosio se na politike „životna sredina“ i „saobraćaj“, koje su činile 72,89% investicija „održivog rasta“, odnosno 48,60% investicija usmjerenih u sva tri pravca razvoja.

Naime, struktura investicija u 2013. godini značajno je izmijenjena u odnosu na identifikovanu strukturu u Pravcima razvoja, za period 2013-2016. (2,40% za „pametan rast“; 93,22% za „održivi rast“ i 4,39% za „inkluzivni rast“). Ovakva alokacija investicija, između tri pravca razvoja, je znatno povoljnija od identifikovane u polaznom dokumentu i manja su odstupanja u odnosu na željenu alokaciju, koja je imala optimalnu alokaciju kao ciljnu (30-40% za pametan rast, 50-60% za održivi rast i 5-15% za inkluzivni rast). Inače, nije realno očekivati da se optimalna alokacija finansijskih sredstava između pojedinih oblasti privrednog rasta Crne Gore ostvari u četvorogodišnjem periodu, tako da je treba gledati kao ciljnu, kojoj treba težiti u narednom periodu.

² – Polaznim dokumentom, za svaki pravac razvoja, odnosno oblast politike, utvrđena su sredstva i izvori potrebni za njihovu realizaciju.

Analizom izdataka Budžeta u 2013, kao jednog od izvora finansiranja Pravaca razvoja, može se zaključiti:

- da je struktura izdataka u 2013. ostala nepromijenjena u odnosu na prethodni period;
- 57,8% ukupnog budžeta opredijeljeno je na realizaciju mjera/projekata definisanih Pravcima razvoja;
- budžet pametnih oblasti politika iznosio je 2,9% ukupnog budžeta;
- najveći izdaci su se odnosili na inkluzivni rast, odnosno politiku socijalne zaštite (30,6%) i
- udio budžeta održivih oblasti politika iznosio je 4,8%, dok kapitalni izdaci za ovaj pravac razvoja čine 32,9% ukupnih kapitalnih izdataka, sa fokusom na politiku saobraćaj.

Pored budžetskih sredstava, za realizaciju „Pravaca razvoja“ od značaja su i sredstva IPA fondova. Do kraja 2013. godine, Crna Gora je koristila podršku u okviru prve dvije komponente IPA, kojom centralizovano upravlja Delegacija Evropske unije u Podgorici. Tokom protekle godine, u Crnoj Gori je, u okviru I komponente IPA, iz pojedinačnih programskih godina realizovano ukupno 33 projekta.

Postignuti rezultati po pojedinim politikama, odnosno pravcima razvoja, sa preporukama za dalju realizaciju:

Reformske aktivnosti usmjerene na unapređenje poslovnog ambijenta rezultirale su višegodišnjim trendom napretka, što se ogleda i u izvještajima relevantnih međunarodnih institucija o lakoći poslovanja. U aktuelnim ekonomskim uslovima, pored niza strukturnih reformi, nastaviće se aktivnosti na stvaranju efikasnijeg javnog sektora i, u tom smislu, na pojednostavljivanju administrativnih procedura i unaprijeđenju regulatornog okvira, kao ključnih preduslova unapređenja investicione klime, ubrzanog privrednog rasta i razvoja i, u krajnjem, većeg životnog standarda.

U skladu sa navedenim, posebno treba voditi računa da nova zakonska rješenja u oblasti poreske politike, finansijskog izvještavanja i procjene vrijednosti i imovinsko-pravnih odnosa ne ugroze osnovni kon-

cept i konzistentnost ekonomske i razvojne politike, što zahtijeva detaljnu analizu svih parametara, kako bi se očuvao balans između fiskalne održivosti i lakoće poslovanja.

Poboljšanje konkurentnosti, kroz stvaranje uslova za smanjivanje biznis barijera u funkciji lakoće poslovanja, crnogorske ekonomije realizuje se, između ostalog, kroz uspostavljanje biznis zona, razvoja biznis klastera (clustering) i implementaciju sistemskih rješenja orijentisanih ka klijentima. U fokusu politike konkurentnosti su SDI, odnosno unapređenje opšteg ambijenta za investiranje, u cilju privlačenja, prije svega, greenfield investicija u procesu privatizacije velikih industrijskih privrednih društava i implementaciju projekata putem JPP i koncesija.

Kao rezultat stimulaturne politike vezane za razvoj preduzetništva, ukupan broj malih i srednjih preduzeća u 2013. u odnosu na 2012. godinu je veći za 10,9% i iznosio je 21.463, a broj zaposlenih u ovom sektoru za 20,0% i iznosio je 134.590.

Predviđene mjere realizovane su u skladu sa planom, pri čemu je najveći, mada ne i dovoljan, napredak postignut u dijelu pružanja finansijske podrške sektoru MSP. U narednom periodu, akcenat treba da bude na jačanju finansijske podrške, konkurentnosti MSP, te podršci početnicima u biznisu.

Od posebnog značaja je definisanje okvirnih razvojnih prioriteta prerađivačke industrije, sektora koji ima dugogodišnju tradiciju i oslanja se na raspoložive prirodne i privredne potencijale i predstavlja jedan od strateških prioriteta razvoja Crne Gore.

Svijest o značaju i uticaju nauke i tehnologije na svakodnevni život sve je razvijenija. Važan mehanizam za povećanje konkurentnosti ekonomije uključuje poboljšanje efikasnosti i kvaliteta visokog obrazovanja i istraživačke djelatnosti u Crnoj Gori, jačanje veza između istraživanja i biznisa, sa fokusom na inovacije.

Ostvareni su značajni rezultati na planu obezbjeđenja kvalitetnog pristupa internetu i ICT infrastrukturu u skladu sa potrebama krajnjih korisnika. U na-

rednom periodu, između ostalog, radiće se na povećanju broja servisa koji će građanima i privredi biti dostupni on-line, na nivou državnih organa i organa lokalne uprave, izgradnji i održavanju informatičke infrastrukture, kao i na sprovođenju definisane politike u sektoru telekomunikacija.

Imajući u vidu ostvarene rezultate, može se zaključiti da su, u sektoru turizma, pozitivni trendovi nastavljeni i u 2013. godini. Ostvaren je rast prihoda, zaposlenosti, posjeta i noćenja. Takođe, kvalitet turističke infrastrukture i usluga se unapređuju. Započete i najavljene investicije ulivaju dodatni optimizam, kada su u pitanju projekcije za naredni period. Svakako, značajan je prostor za dalja unapređenja, posebno na sjeveru Crne Gore čija puna turistička valorizacija tek predstoji. Ambiciozni ciljevi koji su postavljeni i ocjene renomiranih međunarodnih institucija obavezuju institucije na državnom i lokalnom nivou, kao i turističku privredu na još veći i predaniji rad.

Napredak u oblasti kulture može se ostvariti vođenjem adekvatne politike razvoja, koja se mora bazirati, prvenstveno, na adekvatnom povezivanju sa sektorima obrazovanja, nauke, turizma i arhitekture. Saradnja između kulture i turizma od suštinskog je značaja za kreiranje jedinstvene turističke ponude Crne Gore. Kulturni turizam mora biti prepoznat kao generator razvoja i promocije obje oblasti, što će doprinijeti ukupnom društveno-ekonomskom razvoju.

U okviru poljoprivrede i ruralnog razvoja, kao jednom od strateških prioriteta razvoja, ostvareni su značajni pomaci, koji se odnose kako na izgradnju kapaciteta za upravljanje sredstvima (posebno EU fondovima), tako i dalja ulaganja, kroz mjere Agrobudžeta ili kroz projekat MIDAS. Takođe, ostvarena je konstanta u isplati različitih vrsta premija, što predstavlja sigurnost za poljoprivredne proizvođače.

U narednom periodu, kroz sredstva EU, biće objavljeni javni pozivi za investicije u porodična gazdinstva i investicije za preradu, dok se kroz IPARD program očekuje dalje finansiranje investicije na poljoprivrednim gazdinstvima. S obzirom na postavljene

zadatke, potrebno je dalje raditi na izgradnji kapaciteta za uspješno korišćenje fondova.

U oblasti šumarstva i drvoprerade veliki je broj izazova sa kojima se treba suočiti. U cilju unapređenja stanja u ovom sektoru, u narednom periodu, neophodno je, prije svega, aktivirati prerađivačke kapacitete i, time, smanjiti izvoz sirovine.

Valorizacijom neiskorišćenog prirodnog potencijala, uz modernizaciju postojećih i izgradnju novih proizvodnih kapaciteta, kao i modernizaciju i proširenje prenosne i distributivne mreže, energetski sektor, jedan od strateških prioriteta razvoja Crne Gore, može postati pokretač, odnosno generator ekonomskog rasta i razvoja. Pri tome, potrebno je uspostaviti ravnotežu između razvoja energetskog sektora i zaštite životne okoline i učiniti energetske efikasnost i obnovljive izvore energije integralnim faktorima podsticanja razvoja.

Politika zaštite životne sredine je preduslov za očuvanje zdrave životne sredine i zdravlja ljudi, održivi turizam, poljoprivredu, šumarstvo, ruralni razvoj, transport i energetiku u ekološkoj državi Crnoj Gori. Iako su postignuti značajni rezultati, potrebni su dodatni naponi za potpunu implementaciju planiranih investicija/mjera u okviru politike zaštite životne sredine. Pravcima razvoja Crne Gore 2013-2016. godine obuhvaćeni su projekti koji se realizuju po nekoliko godina, tako da navedene aktivnosti izlaze iz okvira 2013 - 2016. godine i obuhvataju nešto duži period.

Politika razvoja saobraćaja predstavlja jednu od osnovnih komponenti socijalne i teritorijalne kohezije, sa ciljem stvaranja efikasnog saobraćajnog sistema sa visokim stepenom održive mobilnosti, poštujući standarde očuvanja životne sredine i smanjenja emisije štetnih gasova.

Pored ispunjavanja godišnjih planova redovnog i investicionog održavanja, rekonstrukcije i izgradnje državnih puteva, u narednom periodu nastaviće se aktivnosti na realizaciji najvažnijeg crnogorskog razvojnog projekta – autoputa Bar-Boljare, kao i aktiv-

nosti na pronalaženju adekvatnog modela finansiranja i izgradnje Jadransko-jonskog autoputa ili Brze saobraćajnice duž crnogorskog primorja³, u cilju podsticanja razvoja regionalne transportne mreže, kako bi se doprinijelo otvaranju tržišta prema novim poslovnim inicijativama i trgovinska razmjena između zemljama regiona učinila efikasnijom, uz povećanje mogućnosti za zapošljavanje i veću mobilnost radne snage.

Ostvareni rezultati u okviru politike građevinarstvo i stanovanje nijesu na zadovoljavajućem nivou. Tek nakon usvajanja Zakona o legalizaciji neformalnih objekata stvoriće se preduslovi za ostvarivanje planiranih mjera.

Unapređenje performansi u oblasti tržišta rada, i pored ostvarenog ekonomskog rasta, počinje sa izvjesnim zakašnjenjem, i do godinu dana. Tako, uprkos ostvarenom ekonomskom rastu od 3,5% u 2013. godini, stopa aktivnosti populacije 15-64 godine ostala je i dalje niska (58,9%) i svega 0,2 p.p. viša u odnosu na 2012. godinu. Stopa zaposlenosti je iznosila 47,4% i povećana je za 0,4 p.p, a stopa nezaposlenost od 19,6% je smanjena za 0,3 p.p. u odnosu na 2012. godinu. Ono što je važno napomenuti kao pozitivan trend jeste činjenica da je povećanje stope aktivnosti i stope zaposlenosti rezultat povećane aktivnosti i zaposlenosti ženske populacije, a smanjenje stope nezaposlenosti rezultat smanjenja stope nezaposlenosti žena sa 20,5% u 2012. godini na 18,9%. Takođe, stopa nezaposlenosti mladih, iako i dalje visoka, smanjena je sa 43,7% u 2012. na 40, 8% u 2013. godini.

U oblasti obrazovanja, socijalne politike i zdravlja efekti realizovanih mjera se prepoznaju, najčešće, na srednji i duži rok. U tom smislu, važno je istaći ulogu Projekta “Reforma sistema socijalne i dječje zaštite - unapređenje socijalne inkluzije”, koji je uspostavio osnovu za cjelovitu reformu ovog sistema i Projekta “Socijalni karton”, koji će kroz uspostavljanje i razvoj jedinstvenog informacionog sistema, doprinijeti uspješnijoj realizaciji reforme.

Generalno, u posljednjih nekoliko godina došlo je do promjene kako obima sredstava, tako i strukture aktivnih mjera politike zapošljavanja, što bi se moglo pripisati uticaju globalne ekonomske i finansijske krize. S jedne strane, došlo je do smanjenja broja učesnika u pojedinim mjerama i posebno do smanjenja obima sredstava za mjere koje realizuje Zavod za zapošljavanje (u 2013. godini - nešto iznad 3,0 mil. €, a u pretkriznim godinama taj obim se kretao preko 12,5 mil. €), a za realizaciju programa stručnog osposobljavanja visokoškolaca izdvojeno je oko 10,0 mil. €, a po osnovu realizacije Uredbe o subvencijama za zapošljavanje određenih kategorija nezaposlenih lica oko 3,0 mil. €. Dakle, radi se značajnom obimu sredstava, što nameće potrebu uspostavljanja dosljednijeg sistema monitoringa i evaluacije svih mjera aktivne politike zapošljavanja, uz uvažavanje opšte prihvaćenog principa da ove mjere u vremenu recesije mogu privremeno služiti kao kontraciklični instrument, a u vremenu pada nezaposlenosti treba da se fokusiraju na svoju primarnu ulogu - inkluziju i aktivaciju onih koji su najugroženiji na tržištu rada.

Konstantim monitoringom realizacije „Pravaca razvoja“, odnosno ocjenom i analizom napretka realizacije utvrđenih projekata/mjera, obezbijediće se značajni inputi za efikasno vođenje konzistentne ekonomske i razvojne politike, koja će se, između ostalog, materijalizovati u inoviranom polaznom dokumentu, čije donošenje je planirano za 2015. godinu.

Jasna JANJIĆ
načelnica Direkcije za strukturne politike
(Direktorat za ekonomsku politiku i razvoj)

3 - Realizacija oba projekta je neracionalna, sa aspekta koristi i troškova, tako da treba izabrati ekonomski opravdaniji.

Bojan Paunović

Implementacija zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti

Unapređenje srednjeročnog planiranja budžetske potrošnje i uvođenje elemenata fiskalne odgovornosti

U cilju odgovornog vođenja fiskalne politike i jačanja fiskalne discipline, kao i pravovremenog i efektivnog reagovanja na eksterne uticaje, Vlada je usvojila Predlog Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti koji je usvojen u Skupštini u aprilu 2014. godine. Usvajanjem ovog zakona prestao je da važi Zakon o budžetu.

Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti predstavlja sistemski zakon o budžetu kojim se uređuje proces planiranja, pripreme i izvršenja budžeta, reguliše pitanje zaduživanja i davanja državnih garancija, kao i druga pitanja od značaja za budžet države i budžete lokalnih samouprava.

Takođe, Zakonom se u velikoj mjeri uređuju pitanja koja su definisana odredbama pravne tekovine Evropske unije u oblasti javnih finansija, odnosno direktive Savjeta 2011/85 koja predstavlja sastavni dio paketa od 6 propisa EU poznatijih kao „Six-pack“. Ova pitanja odnose se na uvođenje elemenata fiskalne od-

govornosti koji se, prije svega, ogledaju u uređivanju srednjeročnog budžetskog okvira, definisanju opštih i posebnih numeričkih fiskalnih pravila, kao i jačanju kontrole i nezavisnog monitoringa.

Srednjeročni budžetski okvir i fiskalna pravila

Uopšteno posmatrano, Srednjeročni budžetki okvir (MTBF) definiše fiskalne aranžmane koji Vladi omogućavaju izradu fiskalnih politika izvan granica jednogodišnjeg budžeta. Iako godišnji budžet i dalje predstavlja ključni dokument kojim se usvajaju važne odluke o budžetskoj politici, većina fiskalnih mjera imaju implikacije koje idu daleko izvan uobičajenog godišnjeg budžetskog ciklusa.

U Crnoj Gori Srednjeročni budžetki okvir se uređuje kroz donošenje dva strateška dokumenata koji predstavljaju osnovu za srednjeročno planiranje. Osnovni strateški dokument predstavlja Fiskalna strategija

koju, na predlog Vlada, usvaja Skupština Crne Gore i koja se odnosi na period trajanja mandata Vlade. Ovim dokumentom utvrđuju se glavni fiskalni ciljevi koji se žele postići u srednjem roku i predstavlja osnovu za planiranje srednjeročnih i godišnjih politika. Fiskalna strategija, shodno prelaznim odredbama Zakona, prvi put će biti donesena u narednom sazivu Vlade.

Na godišnjem nivou, na bazi usvojene Fiskalne strategije, Vlada donosi smjernice fiskalne politike, odnosno dokument „Smjernice makroekonomske i fiskalne politike“ kojim se utvrđuju trogodišnje makroekonomske projekcije, srednjeročni ciljevi ekonomske i fiskalne politike, limiti potrošnje i sl. Smjernice se donose u tekućoj godini, odnose se na period od naredne tri godine i predstavljaju osnovu za planiranje i pripremu godišnjeg Zakona o budžetu za narednu godinu.

Pored strateških dokumenata, elementi fiskalne odgovornosti baziraju se i na uvođenju fiskalnih pravila, odnosno kriterijuma na osnovu kojih se vrši planiranje i realizacija fiskalne politika, kao i planiranje godišnje potrošnje i zaduživanja.

Naime, fiskalna pravila predstavljaju dugotrajna ograničenja na vođenje fiskalne politike kroz utvrđivanje numeričkih limita budžetskih agregata ili ispunjavanje određenih kriterijuma, odnosno fiskalnih indikatora. U praksi se najčešće govori o četiri tipa numeričkih fiskalnih pravila, i to fiskalno pravilo: budžetskog balansa, duga, potrošnje i prihoda.

Fiskalna pravila, odnosno kriterijumi definisani Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ogledaju se, prije svega, u potrebi ostvarivanja primarnog suficita na godišnjem nivou, što predstavlja osnovno fiskalno sidro i opšti pokazatelj kvaliteta upravljanja javnim finansijama. Nadalje, utvrđuje se obaveza ujednačavanja tekućih izdataka i transfera sa ukupnim tekućim prihodima, kao i vođenje odgovorne politike zaduživanja u cilju obezbjeđivanja fiskalne održivosti. Shodno odredbama direktive Evropskog Savjeta 2011/85 i utvrđenim mastriškim kriterijumima, Zakonom su takođe definisani limiti maksimalnog deficita na nivou od 3% bruto društvenog proizvoda i maskimalnog nivoa zaduženosti na nivou od 60% BDP-a.

Dakle, shodno navedenom, u Crnoj Gori možemo reći da prepoznamo numerička fiskalna pravila budžet-

skog balansa i duga.

Implementacija elemenata fiskalne odgovornosti i definisanje Limita potrošnje

Kao i u dosadašnjoj praksi, a shodno odredbama sistemskog Zakona o budžetu, Vlada je donijela Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period od 2014-2017. godine. U odsustvu Fiskalne strategije, Smjernice predstavljaju glavni strateški dokument kojim se definišu ciljevi fiskalne politike u srednjem roku i predstavlja osnovu za pripremu budžeta za 2015. godinu i Pretpristupnog ekonomskog programa za Crnu Goru 2014-2017.

Međutim, u odnosu na dosadašnju praksu, u okviru Smjernica, prvi put se definiše budžetki okvir za predmetni period i utvrđuju limiti potrošnje. Naime, limiti potrošnje uređeni su odredbama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i predstavljaju polaznu osnovu za pripremanje Zakona o budžetu za narednu godinu. Limitima potrošnje utvrđuje se gornja granicu budžetske potrošnje na agregatnom nivou, kao i gornja granica budžetske potrošnje budžetskih korisnika. Takođe, limiti se odnose na period od tri godine, od 2015. do 2017. godine i u fazi pripremanja Zakona o budžetu za 2015. godinu limiti potrošnje budžetskih korisnika obavezujući su za 2015. godinu, a indikativni za 2016. i 2017. godinu.

Nadalje, Smjernicama je posebno obrađeno pitanje ispunjavanja uslova utvrđenih kriterijumima fiskalne odgovornosti, odnosno aplikacija numeričkih fiskalnih pravila u vođenju fiskalne politike.

Na osnovu utvrđenih fiskalnih ograničenja, u dokumentu je tabelarno prikazan trend kretanja fiskalnih indikatora u srednjem roku na bazi implementacije planirane fiskalne politike.

Budžetski okvir, limiti potrošnje i primjena fiskalnih pravila obrazloženi su posebnim poglavljima u okviru Smjernica makroekonomske i fiskalne politike za period 2014-2017. godina.

Bojan PAUNOVIĆ
načelnik Direkcije za koordinaciju i upravljanje
sopstvenim sredstvima Evropske unije
(Direktorat za budžet)

mr. Snežana Mugoša mr. Pavle Kaluderović

Realizacija javne potrošnje na lokalnom nivou u 2013. godini

I - OSTVARENI PRIHODI

U narednoj tabeli dat je pregled planiranih i ostvarenih prihoda budžeta opština za period I-XII 2013. godine:

Opština	Prihodi lokalne samouprave u 2013. godini (u mil. €)		
	Plan	Izvršenje	% izvršenja
Andrijevisa	1,78	1,72	96,20
Bar	14,59	15,21	104,25
Berane	7,54	6,09	80,81
Bijelo Polje	10,54	9,92	94,09
Budva	45,88	31,51	68,67
Danilovgrad	3,86	3,00	77,85
Herceg Novi	17,92	18,39	102,66
Kolašin	5,09	5,82	114,32
Kotor	14,50	13,46	92,86
Mojkovac	2,62	1,91	73,16
Nikšić	35,74	20,08	56,18
Plav	2,78	2,51	90,44
Plužine	4,01	3,40	84,75
Pljevlja	16,77	11,86	70,73
Podgorica	47,47	51,01	107,45
Rožaje	5,74	4,73	82,40
Tivat	13,55	11,79	86,97
Ulcinj	8,67	5,01	57,84
Cetinje	6,56	7,25	110,58
Šavnik	1,54	1,38	89,54
Žabljak	1,53	1,34	87,52
UKUPNO	268,70	227,42	84,64

Ukupni prihodi lokalne samouprave za 2013. godinu planirani su u iznosu od 268,7 miliona eura, dok je ukupno ostvarenje iznosilo 227,42 miliona eura, odnosno 84,64% u odnosu na plan za 2013. godinu.

II - IZVRŠENJE RASHODA

Ukupni izdaci lokalne samouprave za period januar - decembar 2013. godine planirani su u iznosu od 268,7 miliona €, dok je ukupno izvršenje opštinskih budžeta za navedeni period 213,41 miliona eura, što čini 79,42 % izvršenja u odnosu na plan za 2013. godinu.

Opština	Izdaci lokalne samouprave u 2013. godini (u mil. €)		
	Plan	Izvršenje	% izvršenja
Andrijevisa	1,78	1,40	78,71
Bar	14,59	15,15	103,81
Berane	7,54	6,03	79,90
Bijelo Polje	10,54	9,89	93,84
Budva	45,88	31,36	68,35
Danilovgrad	3,86	2,88	74,73
Herceg Novi	17,92	18,04	100,68
Kolašin	5,09	5,28	103,80
Kotor	14,50	12,74	87,88
Mojkovac	2,62	1,87	71,35
Nikšić	35,74	19,80	55,40
Plav	2,78	2,51	90,27
Plužine	4,01	2,94	73,22
Pljevlja	16,77	11,79	70,28
Podgorica	47,47	44,27	93,27
Rožaje	5,74	4,63	80,68
Tivat	13,55	8,13	59,95
Ulcinj	8,67	4,94	56,97
Cetinje	6,56	7,22	110,04
Šavnik	1,54	1,22	79,70
Žabljak	1,53	1,31	85,26
UKUPNO	268,70	213,41	79,42

Konsolidovani izdaci opština u 2013. godini iznosili su 146,45 miliona eura ili 4,42% procijenjenog BDP-a za 2013. godinu.

U sljedećoj tabeli dat je pregled konsolidovanih i ukupnih izdataka (u mil. €) za period januar - decembar 2013. godine po opštinama i vrstama izdataka:

Opština	Konsolidovani izdaci			Konsolidovani izdaci	Otplata dugova	Ukupni izdaci
	Tekući rashodi	Kapitalni izdaci	Ostali izdaci			
Andrijevisa	0,97	0,31	0,04	1,32	0,09	1,40
Bar	6,43	1,84	0,11	8,38	6,77	15,15
Berane	2,44	0,83	0,25	3,52	2,50	6,03
Bijelo Polje	4,64	2,45	0,08	7,16	2,73	9,89
Budva	9,35	5,00	0,23	14,58	16,78	31,36
Danilovgrad	2,14	0,46	0,00	2,60	0,29	2,88
Herceg Novi	7,03	4,45	0,81	12,29	5,75	18,04
Kolašin	1,02	0,20	0,00	1,22	4,06	5,28
Kotor	9,37	0,56	0,10	10,03	2,71	12,74
Mojkovac	1,23	0,31	0,03	1,56	0,30	1,87
Nikšić	5,68	4,73	0,30	10,71	9,09	19,80
Plav	1,20	0,17	0,04	1,42	1,09	2,51
Plužine	1,29	1,17	0,22	2,69	0,25	2,94
Pljevlja	4,53	1,18	0,03	5,74	6,05	11,79
Podgorica	24,36	16,77	0,18	41,31	2,96	44,27
Rožaje	2,79	1,47	0,09	4,34	0,29	4,63
Tivat	4,63	2,76	0,17	7,57	0,56	8,13
Ulcinj	2,51	0,58	0,02	3,10	1,84	4,94
Cetinje	2,78	1,39	0,44	4,60	2,62	7,22
Šavnik	0,66	0,37	0,06	1,09	0,13	1,22
Žabljak	1,06	0,15	0,00	1,21	0,10	1,31
UKUPNO	96,10	47,16	3,19	146,45	66,96	213,41

Žabljak

Plužine

III - BUDŽETSKO ZADUŽENJE

Dug lokalne samouprave po kreditima na 31.12.2013. godine iznosio je 170,55 miliona eura ili 5,15% procijenjenog BDP-a za 2013. godinu.

U sljedećoj tabeli dat je pregled stanja duga po kreditima po jedinicama lokalne samouprave na 31.12.2013. godine:

Opština	Ino dug	Domaći dug	Ukupno
Andrijevisa		0,10	0,10
Bar	3,57	0,08	3,65
Berane	0,88	3,72	4,59
Bijelo Polje	0,87	7,21	8,08
Budva	59,91	8,41	68,32
Cetinje		5,48	5,48
Danilovgrad	0,12	0,61	0,73
Herceg Novi	5,18	1,39	6,57
Kolašin	0,42	3,08	3,50
Kotor	4,63	0,30	4,92
Mojkovac		0,46	0,46
Nikšić	8,76	7,98	16,74
Plav		1,19	1,19
Plužine		0,67	0,67
Pljevlja	1,67	7,14	8,81
Podgorica	26,72	0,84	27,56
Rožaje	0,33	0,82	1,15
Šavnik		0,27	0,27
Tivat	4,71		4,71
Ulcinj	0,80	1,95	2,75
Žabljak		0,28	0,28
UKUPNO	118,58	51,97	170,55

IV - NEIZMIRENE OBAVEZE

Prema podacima koje su opštine dostavile Ministarstvu finansija ukupne neizmirene obaveze lokalne samouprave, na 31.12.2013. godine, iznosile su 116,8 miliona eura.

Neizmirene obaveze opština (u mil. €) na 31.12.2013.godine	
Andrijevisa	0,00
Bar	7,72
Berane	7,11
Bijelo Polje	10,20
Budva	41,74
Danilovgrad	2,13
Herceg Novi	2,10
Kolašin	2,58
Kotor	0,59
Mojkovac	0,32
Nikšić	15,03
Plav	3,08
Plužine	0,01
Pljevlja	4,21
Podgorica	0,00
Rožaje	0,39
Tivat	0,24
Ulcinj	6,60
Cetinje	11,97
Žabljak	0,35
Šavnik	0,43
UKUPNO	116,80

mr Snežana MUGOŠA
načelnica Direkcije za praćenje budžeta lokalnih samouprava,
regulatornih agencija i javnih preduzeća i drugih implicitnih budžetskih obaveza
(Direktorat za budžet)

Pavle KALUĐEROVIĆ
savjetnik u Direkciji za upravljanje dugom,
analizu zaduženosti, upravljanje gotovinom i odnose sa inostranstvom
(Direktorat za trezor)

Ivona Mihajlović

Info web Ministarstva finansija
u periodu od
01. aprila do 30. juna 2014 godine

03.04. 2014. godine - Izjava generalne direktorice Direktorata za centralnu harmonizaciju u Ministarstvu finansija Ane Krsmanović nakon sjednice Vlade povodom utvđivanja Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru

“Razlog za donošenje izmjena i dopuna Zakona djelimično se odnosi na potrebu unapređenja sistema unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, kao jednog od ključnih elemenata fiskal-

ne održivosti budžeta, a sa druge strane predstavlja ispunjavanje obaveza iz pregovaračkog poglavlja 32. Budući da su institucije u javnom sektoru u prethodnom periodu imale dosta poteškoća u angažovanju internih revizora cilj nam je da, u skladu sa standardima, ovim izmjenama unaprijedimo uslove za zasnivanje radnog odnosa za unutrašnje revizore kako bismo izvršili popunjavanje potrebnog broja unutrašnjih revizora u javnom sektoru. Promjene u zakonu odnose se i na upodobljavanje terminologije, odnosno preciziranje normi, kako bi se ojačala menadžerska odgovornost što predstavlja jedno od ključnih izazova u našem procesu pregovora sa Evropskom Unijom, kao i izazova za bolje funkcionisanje državne uprave... Što se tiče Akcionog plana, predviđene aktivnosti odnose se na obezbeđivanje održivosti javnih finansija u kratkom i srednjem roku kroz adekvatnije finansijsko upravljanje, planiranje, izvještavanje, mjerenje rezultata i uspostavljanje mehanizama kontrole koji će rukovodiocima dati dovoljan stepen sigurnosti u delegiranju odgovornosti zadataka. Reforme koje se

odnose na organizaciju načina rada državne uprave i budžetski proces računovodstva u javnom sektoru kao proces unapređenja i jačanja odgovornosti rukovodilaca su neodvojive od daljeg unapređenja sistema unutrašnjih finansijskih kontrola. Stoga su sve navedene aktivnosti koje će Ministarstvo finansija, u saradnji sa svim institucijama javnog sektora, sprovesti u narednom periodu, potrebne da bi se obezbijedila kompletnost reformi i dao doprinos za odgovorno, transparentno, efikasno i ekonomično upravljanje nacionalnim i kasnije sredstvima Evropske Unije...”

04.04.2014. godine - Održan seminar o državnoj pomoći za nosioce pravosudnih funkcija

Ministarstvo finansija je, uz podršku njemačke organizacije GIZ, partnera na projektu SAM (Jačanje kapaciteta u oblasti državne pomoći), organizovalo Napredni seminar o državnoj pomoći namijenjen sektoru pravosuđa. Tema drugog seminara ove vrste bila je „Korišćenje poreskih mjera i intervencija Države pod tržišnim uslovima - da li je i kada državna pomoć prisutna?“. Predsjednik Komisije za kontrolu državne pomoći, Mitar Bajčeta, otvarajući seminar izrazio je očekivanje da će skup, koji ima za cilj dalje podizanje svijesti crnogorskog sudstva u oblasti državnih pomoći, doprinijeti lakšem prepoznavanju situacija u kojima se primjenjuju pravila državnih pomoći u slučaju: poreskih mjera i državnog učešća u akcijskom kapitalu kompanija, obezbjeđenju kredita i garancija, prodaji državnog zemljišta i objekata i privatizaciji javnih preduzeća. Bajčeta je izrazio i uvjerenje da će predstavnici pravosudnog sistema biti spremni da pravovremeno preduzmu neophodne aktivnosti, ukoliko se, u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, pokrene postupak pred sudom. Prisutne je pozdravila i vođa projekta SAM, ekspert za državnu pomoć Daiga Lagzdina, koja je

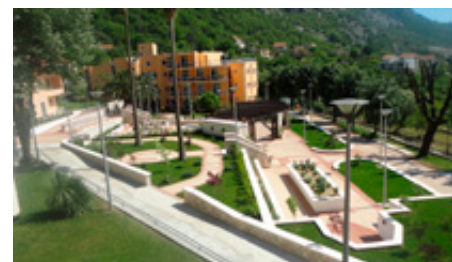
podsjetila na važnost usklađivanja pravila državne pomoći sa ostalim pravilima koja uređuju pravni sistema jedne države, ali i istakla značaj razumijevanja ove kompleksne politike od strane važnih društvenih činilaca za ovu oblast, kao što su nosioci pravosudnih funkcija. Predavač na seminaru bio je Peter Stavicki, stalni predstavnik Republike Mađarske pri EU, koji je pored sadržajnog predavanja, podstakao i dinamičnu razmjenu mišljenja i iskustava učesnika na ovom polju, tokom koje su i razjašnjene pojedine dileme u poimanju ove oblasti i koja je pokazala da je porastao stepen informisanosti učesnika. Seminar je okončan zaključkom da je na ovom polju potrebno jačati saradnju i podsticati razmjenu iskustava i upoznavanje sa novim sadržajima kroz organizaciju sličnih događaja.

11.04.2014. godine - Kampanja Budi odgovoran produžena - Obezbiježena sredstva i za uređenje Čemovskog polja

Kampanja „Budi odgovoran. Od tebe zavisi. Siva ekonomija 0%“ koja se realizuje u okviru projekta „Uključivanje građana u borbu protiv sive ekonomije“ biće produžena do kraja 2014. godine. Od početka realizacije projekta građani su ukazali na preko 1.000 nepravilnosti iz oblasti neizdavanja fiskalnih računa, rada na crno i kršenja potrošačkih prava, po osnovu kojih su inspeksijske službe izrekle preko 300.000 eura kazni. Po odluci Vlade, polovina ovog iznosa, 150.000 eura, biće uložena u tri projekta od opšteg društvenog značaja, koji su dobili najveći broj glasova podrške građana: nabavku medicinske

opreme za Institut za bolesti djece KCCG, opremanje i uređenje Dnevnih centara za djecu i omladinu sa smetnjama u razvoju u Nikšiću, Cetinju i Plavu i uređenje Čemovskog polja. Građani mogu ukazati na nepravilnosti iz oblasti sive ekonomije preko web sajta, Android i iOS aplikacije „Budi odgovoran“, kao i pozivanjem kol-centara Poreske uprave (19707) i Uprave za inspeksijske poslove (080 555 555). Projekat „Uključivanje građana u borbu protiv sive ekonomije“ sprovodi se u saradnji Vlade Crne Gore, Elektrotehničkog fakulteta u Podgorici i Kancelarije Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) u Podgorici.

28.04.2014. godine - Kampanja „Budi odgovoran“: Obezbiježena sredstva za Dom za stare u Risnu

U okviru projekta „Uključivanje građana u borbu protiv sive ekonomije“ prikupljena su sredstva i za realizaciju četvrtog projekta – rekonstrukciju Odjeljenja za psihogerijatriju Doma za stare u Risnu. Dom starih „Grabovac“ sa sjedištem u Risnu postoji od 1947. godine i donedavno je bio jedina državna institucija toga tipa u Crnoj Gori. U Domu je trenutno smješteno 317 osoba. Objekat Odjeljenja za psihogerijatriju je dotrajavao i potrebno ga je rekonstruisati, a procijenjena vrijednost nabavke je oko 48.000 eura. Zahvaljujući značajnom učešću građana u ukazivanju na nepravilnosti iz oblasti sive ekonomije i ažurnom postupanju inspeksijskih organa, do sada je prikupljeno preko 200.000 eura za projekte od opšteg društvenog značaja a polovina tog iznosa, odlukom Vlade, usmjerava se finansiranje projekata od opšteg društvenog značaja koje predlože i svojim glasovima podrže sami građani. Kampanja „Budi odgovoran“ se realizuje u okviru projekta „Uključivanje građana u borbu protiv sive ekonomije“ koji se sprovodi

u saradnji Vlade Crne Gore, Elektrotehničkog fakulteta u Podgorici i Kancelarije Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) u Podgorici. Od maja 2014. godine, projekat će biti realizovan i uz podršku Britanske ambasade u Podgorici.

30.04.2014. godine - Ministarstvo finansija objavilo Bilten XXXI

06.05.2014. godine - Održana obuka na temu „Finansijsko upravljanje i kontrola“

U Ministarstvu finansija organizovana je obuka na temu Finansijsko upravljanje i kontrola, u sklopu razvojne pomoći Republike Hrvatske Crnoj Gori i implementacije bilateralnog sporazuma koji je potpisan između Ministarstva finansija Crne Gore i Ministarstva finansija Republike Hrvatske. Učesnike obuke pozdravila je ambasadorica Republike Hrvatske u Crnoj Gori, g-đa Ivana Sutlić Perić. Cilj obuke je prenošenje iskustva Republike Hrvatske u oblasti finansijskog upravljanja i kontrola, sa poseb-

nim osvrtnom na oblasti upravljačke odgovornosti i upravljanje rizicima. Obuku su održali g-đa Mladenka Planinić i g-din Ivan Kurjan, predstavnici Centralne jedinice za harmonizaciju Ministarstva finansija Republike Hrvatske.

06.05.2014. godine - Seminar na temu "Revizija IPA fondova"

Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU) Ministarstva finansija, i ove godine, u saradnji sa Upravom za kadrove, kao i njemačkim konsultantskim kućama GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit) i IEP (Institute für Europäische Politik), organizovao je dvodnevni seminar na temu "Revizija IPA fondova". Osnovni cilj seminara odnosio se na upoznavanje učesnika sa ulogama i odgovornostima Revizorskog tijela i Jedinice za internu reviziju u pogledu revizije IPA fondova, pravilima i procedurama njihovog rada, razlikama u revizijama koje će obavljati pomenuta tijela, kao i saradnjom sa ostalim IPA tijelima. Učesnici su imali priliku da se na praktičnim primjerima upoznaju sa različitim metodologijama u obavljanju revizija. Predavanja su održali predstavnici Agencije za reviziju sistema programa pomoći Europske Unije (ARPA) iz Hrvatske, gospodin Neven Šprlje, Direktor pomenute agencije, i gospođa Biserka Šerbinek Milinković, pomoćnik direktora. Seminar je bio namijenjen predstavnicima Revizorskog tijela, službenicima angažovanim u Jedinicama za internu reviziju u ministarstvima u kojima su osnovane Jedinice za implementaciju projekata (PIU), predstavnicima jedinica za implementaciju

projekata (PIU), službenicima za implementaciju u okviru IPA III i u okviru IPA IV, predstavnicima Direkcije javnih radova, predstavnicima Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, kao i predstavnicima Direktorata za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU).

16.05.2014. godine „Standard and Poor’s“ potvrdio kreditni rejting Crnoj Gori

Kreditna rejting agencija „Standard and Poor’s“ objavila je novi izvještaj za Crnu Goru, kojim je potvrđena ranija ocjena kreditnog rejtinga - „BB-/B,,. U izvještaju se navodi da je Crna Gora premašila očekivanja analitičara ove rejting agencije, i to u dijelu ostvarenog ekonomskog rasta, kao i budžetskih performansi tokom 2013. godine. Po mišljenju stručnjaka, ostvareni rezultati trebalo bi da doprinesu smanjenju državnog duga u predstojećem periodu. „Standard and Poor’s“ primjećuje napredak Crne Gore u procesu fiskalne konsolidacije, kao i u dijelu unapređenja poslovnog ambijenta i ističe da će dodatnom poboljšanju u ovom segmentu doprinijeti proces evropskih integracija i sprovođenje strukturnih reformi. Posebno je naglašen uspjeh u vidu izlaska iz recesije, odnosno ostvarenja rasta ekonomije od 3,5% u 2013. godini. Značajan generator rasta crnogorske ekonomije je, po mišljenju „S&P“-a, sektor turizma koji ima veliki potencijal za dalji razvoj. Analitičari ove rejting agencije očekuju će strane direktne investicije, u predstojećem trogodišnjem periodu, biti ostvarene na nivou od oko 13% BDP-a (godišnje), dok se stopa rasta, za isti period, predviđa na nivou od oko 3,3%. Analitičari „Standard and Poor’s“-a ističu, međutim, da je eksterna pozicija Crne Gore i dalje slaba, i to usljed visokog nivoa deficita platnog bilansa koji je okarakterisan kao ključna ranjivost, kao i zbog nedostatka monetarne fleksibilnosti. Real-

no je očekivati da će predstojeći infrastrukturni projekti povećati uvoz, što će dovesti do blagog povećanja deficita platnog bilansa u periodu od 2014-2017. godine, ali će, istaknuto je u Izvještaju, ti projekti nedvosmisleno povećati kapacitete ekonomije, posebno u energetsom i sektoru turizma. Stručni tim agencije „S&P“-a prepoznao je gradnju autoputa kao fiskalni rizik, koji može imati implikacije na državni dug i eksterne indikatore. U Izvještaju je posebno pohvaljeno ostvarenje suficita javne potrošnje, po prvi put nakon šest godina, koji, izuzimajući plaćene garancije tokom 2013. godine, iznosio 0,4% BDP-a. Ovom uspjehu je, po mišljenju stručnjaka „S&P“-a, najviše doprinijela implementacija seta mjera fiskalne konsolidacije. Potvrda ocijene rejtinga Crnoj Gori od strane renomirane rejting agencije dobra je vijest i predstavlja dodatni podstrek za nastavak sprovođenja politika u pravcu dalje stabilizacije javnih finansija. Očekujemo, ipak, da će u narednom, skorom periodu biti, u još većoj mjeri, prepoznati pozitivni trendovi i ostvareni rezultati i da će isti biti adekvatno iskazani kroz višu ocijenu kreditnog rejtinga Crne Gore. Ministarstvo finansija ostaje posvećeno kreiranju i sprovođenju ekonomske politike, usmjerene na fiskalnu održivost, bankarsku stabilnost i jačanje konkurentnost na mikro i makro nivou.

03.06.2014. godine - Seminar na temu "Upravljanje rizicima u IPA projektima"

Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU) Ministarstva finansija, u saradnji sa Upravom za kadrove i njemačkim konsultantskim

kućama GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit) i IEP (Institute für Europäische Politik), organizovao je dvodnevni seminar na temu "Upravljanje rizicima u IPA projektima". Seminar je organizovan u cilju upoznavanja učesnika sa osnovnim pravilima kojih se treba pridržavati prilikom identifikovanja, upravljanja i kontrole rizika na nivou projekata finansiranih od strane EU, kao i sa procedurama koje se primjenjuju za izvještavanje o rizicima i njihovo praćenje. Takođe, svrha seminara bila je i upoznavanje učesnika sa najvažnijim aktivnostima koje je potrebno preduzeti za ublažavanje mogućnosti pojave rizika i uticaja rizika u različitim fazama projekata. Učesnici seminara imali su priliku da se na praktičnim primjerima upoznaju sa osnovnim procedurama za utvrđivanje i upoređivanje stepena rizičnosti različitih IPA projekata. Predavanja je održao gospodin Davor Kozina, načelnik Službe za metodologiju i standarde u okviru Sektora za harmonizaciju unutrašnje revizije i finansijske kontrole Ministarstva finansija Hrvatske.

04.06.2014. godine - Uspješno završena I faza kampanje „Budi odgovoran“ Po prijavama građana izrečene kazne u vrijednosti od 500.000 eura

U okviru projekta „Uključivanje građana u borbu protiv sive ekonomije“, građani su, u proteklih šest mjeseci, nadležnim organima ukazali na preko 1.500 nepravilnosti iz oblasti sive ekonomije, što je rezultiralo ispekcijским nadzorom i izricanjem novčanih kazni u vrijednosti od 500.000 eura. Kako nalažu

pravila Kampanje, polovina ovog iznosa, odnosno 250.000 eura, biće uloženo u realizaciju svih pet predloženih projekata od opšteg društvenog značaja. Nakon veoma uspješnog okončanja I faze kampanje „Budi odgovoran“, Vlada je odlučila da ista bude nastavljena do kraja 2014. godine, što će omogućiti dalje prikupljanje sredstava za realizaciju projekata od opšteg društvenog značaja, koje predlože i svojim glasovima podrže sami građani. U tom cilju, uskoro će biti obavljen novi krug konsultacija sa građanima i nadležnim institucijama o načinu ulaganja sredstava koja budu prikupljena u nastavku projekta, a biće uvedena i nova kategorija nepravilnosti koje će građani moći da prijavljuju tokom predstojeće turističke sezone – „Nepravilnosti na kupalištima“.

13.06.2014. godine - Kampanja „Budi odgovoran“ dobila prvu nagradu na prestižnom takmičenju u Vašingtonu

Nacionalno udruženje vladinih službenika za komunikacije Sjedinjenih Američkih Država (NAGC) dodijelilo je javnoj kampanji „Budi odgovoran. Od tebe zavisi. Siva ekonomija 0%“ Prvu nagradu u kategoriji Mobilnih komunikacija na godišnjem takmičenju „Blue Pencil & Gold Screen Awards“. Ova prestižna nagrada dodijeljena je kampanji iz Crne Gore u konkurenciji najboljih komunikacionih projekata koje su ove godine kandidovale američke javne institucije na federalnom, državnom i lokalnom nivou. Pobjednička statua uručena je koordinatorskom kampanje iz Biroa za odnose s javnošću Vlade Crne

Gore Vuku Vujnoviću na svečanosti u Nacionalnom pres klubu u Vašingtonu. „Ovaj uspjeh prije svega dugujemo odgovornim građanima koji su ne samo pomogli nadležnim organima da se bolje i efikasnije bore protiv sive ekonomije, već i preusmjerili značajan iznos novca iz sive zone u društveno dogovorne svrhe. Takođe, ovu nagradu dijelimo sa našim partnerima iz Elektrotehničkog fakulteta Univerziteta Crne Gore, Kancelarije UNDP-a u Crnoj Gori i Britanske ambasade u Podgorici, bez čijih naprednih akademskih znanja, stručne i finansijske podrške ova kampanja ne bi bila moguća,“ naveo je Vujnović. Obrazlažući razloge za dodjelu ovog značajnog priznanja, predsjednik NAGC Džon Veriko (John Verrico) je istakao: „Žiri je bio impresioniran uspjehom sa kojim je Vlada Crne Gore uspjela da objedini resurse i znanja koja postoje u crnogorskom društvu i motiviše građane da se uključe u rješavanje jednog ovako važnog i osjetljivog ekonomskog pitanja“. Nagrađena kampanja sprovodi se u okviru projekta „Uključivanje građana u borbu protiv sive ekonomije“, koji Vlada Crne Gore realizuje u saradnji sa Elektrotehničkim fakultetom u Podgorici, Kancelarijom UNDP-a u Crnoj Gori i Britanskom ambasadom u Podgorici.

26.06.2014. godine - Izjava generalne direktorice Direktorata za ekonomsku politiku i razvoj u Ministarstvu finansija Ive Vuković nakon sjednice Vlade Crne Gore povodom usvojanja Izvještaja o realizaciji Pravaca razvoja Crne Gore 2013 - 2016, u 2013. godini

“...Usvajanjem Pravaca razvoja Crna Gora je realizovala obavezu utvrđivanja socioekonomske vizije

razvoja i samim tim ispunila obavezu kao zemlja kandidat za članstvo u Evropskoj Uniji. Pravci razvoja su urađeni u skladu sa strategijom Evropa 20-20 koja je bila dugoročni odgovor Evropske Unije na krizu, a koja je kao prioritetni cilj razvoja postavila poboljšanje života građana uz poštovanje određenih prioriteta. Dakle, Pravci razvoja su pripremljeni u skladu sa tri prioriteta pravca razvoja, a to su: pametan rast, održiv rast i inkluzivni rast. U okviru navedenog, definisano je 19 politika razvoja i 72 mjere koje su neophodne da bi se ostvario dugoročni cilj razvoja Crne Gore... Rezultati Izvještaja ukazuju da je u 2013. godini bilo znatno povoljnije makroekonomsko okruženje nego u periodu kada je glavni dokument donijet. Samim tim, rezultati pokazuju da je struktura investicija u 2013. godini značajno unaprijeđena u odnosu na strukturu identifikovnu Pravcima razvoja 2013-2016. U dokumentu je takođe dat i prikaz investicija na državnom i lokalnom nivou čime je uvećana vrijednost ovog dokumenta. Ono što je obaveza jeste da se u narednom periodu kvartalno ažuriraju investicije i da

se obezbijedi alokacija sredstava po godinama do 2016. U Izvještaju je sadržana i struktura investicija koja pokazuje da je došlo do poboljšanja u korist pametnog rasta, dakle ostvaren je rast sa 2% u polaznom dokumentu na 9,32%, održivi rast iznosi 66,6% dok u okviru inkluzivnog rasta preostaje 24% ulaganja...”

Ivona MIHAJLOVIĆ
(Služba za odnose sa javnošću
i slobodan pristup informacijama)

mr Tatjana Bošković

Mitar Bajčeta

Održan sedmi sastanak pododbora za trgovinu, industriju, carine, poreze i saradnju sa drugim zemljama kandidatima

U skladu sa odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom unijom (SSP), uspostavljeno je sedam pododbora Evropske zajednice i Crne Gore, sa zadatkom praćenja primjene navedenog sporazuma i ocjene ostvarenog napretka u različitim poglavljima Acquis-a.

Jedan od pododbora je Pododbor za trgovinu, industriju, carine, poreze i saradnju sa drugim zemljama kandidatima u čijoj nadležnosti su sledeća poglavlja: 1 – Slobodno kretanje robe, 16 – Oporezivanje, 20 – Preduzetnička i industrijska politika, 29 – Carinska unija i 30 – Spoljni odnosi.

Sedmi sastanak ovog pododbora održan je 2. i 3. jula 2014. godine u Podgorici. Sastanku Pododbora prisustvovali su predstavnici nadležnih generalnih direktorata Evropske Komisije (EK) i delegacije EK u Podgorici, s jedne strane, i predstavnici državnih

organa i institucija Crne Gore, s druge strane.

Agendu sastanka, u dijelu koji se odnosi na poreze i carine, činile su dvije teme:

- Oporezivanje - zakonodavstvo, administrativni / institucionalni kapaciteti i donatorska pomoć,
- Carinska unija - zakonodavstvo, administrativni / institucionalni kapaciteti i donatorska pomoć.

U cilju prezentacije ostvarenog napretka, a u skladu sa temama obuhvaćenim Agendom, pripremljen je materijal za Pododbor.

Crnogorski predstavnici su na sastanku obezbijedili detaljne informacije koje se odnose na napredak ostvaren u periodu april 2013. – jun 2014. godine u oblasti poreza i carina u dijelu zakonodavstva, institucionalnih i administrativnih kapaciteta.

OPOREZIVANJE

U uvodnom izlaganju, crnogorski predstavnici ukratko su upoznali delegaciju EK o unaprijeđenju zakonodstva u oblasti oporezivanja, ostvarenom od posljednjeg sastanka pododbora (koji je održan sredinom aprila 2013. godine u Briselu) i naveli da je Skupština Crne Gore usvojila izmjene i dopune deset zakona koji se odnose na poresku politiku Crne Gore, kao i da je donijeto 15 podzakonskih akata iz ove oblasti.

Istaknut je napredak u oblasti jačanja administrativnih kapaciteta, posebno u oblasti IT sistema Poreske uprave i navedeno da je počela realizacija projekta UCG3, koji omogućava elektronsko podnošenje prijava za PDV, dobit, finansijskih iskaza

i povraćaja PDV-a. Takođe, u cilju jačanja administrativnih kapaciteta navedeno je da u toku izrada Poslovne strategije Poreske uprave, čije donošenje je predviđeno za III kvartal tekuće godine.

Predstavnici EK su tražili potvrdu o ukidanju akcizne obaveze na kafu. U vezi s tim, crnogorski predstavnici su pojasnili da je zakon donijet tokom 2013. godine i da se obaveza plaćanja akcize na kafu ukida od 2015. godine. Predstavnici EK su izrazili interesovanje za efekte primjene više stope PDV-a u pogledu stope naplate prihoda po ovom osnovu. Pored navedenog, predstavnici EK su iskazali interesovanje o izmjenama Zakona o bankama u dijelu ukidanja bankarske tajne i podržali aktivnosti na tom polju, što će u budućem periodu dovesti do smanjenja poreskih utaja i prevara. U vezi s tim, ukazali su na

značaj pristupanja Crne Gore OECD Globalnom Forumu o transparentnosti i razmjeni informacija u poreske svrhe i istakli da je potrebno da crnogorska strana preduzme potrebne korake u cilju realizacije istog, a što će dovesti do veće transparentnosti i poreske discipline.

U vezi sa administrativnim kapacitetima, predstavnici EK su pohvalili unapređenje IT sistema Poreske uprave usljed primjene efikasnijih sistemskih rješenja, kao i povećanja broja zaposlenih i iskazali zadovoljstvo u vezi sa aktivnostima na donošenju Poslovne strategije Poreske uprave. U vezi projekta IPA 2014, predstavnici EK su napomenuli da sadržaj projekta treba poboljšati, kao i da donošenje navedene strategije treba da prethodi usvajanju ovog projekta.

U vezi sa aktivnostima na planu suzbijanja sive ekonomije, predstavnici EK su iskazali zadovoljstvo, u prvom redu mjerama Vlade Crne Gore koje su utvrđene Akcionim planom za suzbijanje sive ekonomije za 2014. godinu i podržali kontinuitet u preduzimanju mjera na planu smanjenja neformalne ekonomije i poboljšanja discipline poreskih obveznika.

CARINSKA UNIJA

U uvodnom izlaganju crnogorski predstavnici su upoznali delegaciju EK o materijalu koji je dostavljen predstavnicima EK za sjednicu Pododbora. Ukazano je da Ministarstvo finansija i Uprava carina pripremaju novu Uredbu o uslovima i postupku ostvarivanja prava na oslobođenje od plaćanja carine, odnosno izmjeni Uredbe za sprovođenje Carinskog zakona, a u skladu sa obavezama preuzetim poslednjom izmjenom Carinskog zakona.

U kontekstu planiranih izmjena Zakona o akcizama, kojima je predviđeno da Uprava carina preuzme nadležnost od Poreske uprave u kontroli akciznih proizvoda na unutrašnjem tržištu, predstavnici EK je interesovala organizaciona i kadrovska osposobljenost Uprave carina za navedena nova zaduženja. U vezi s tim, predstavnici Crne Gore su naveli da Ministarstvo finansija, Poreska uprava i Uprava ca-

rina preduzimaju intezivne aktivnosti za što lakše preuzimanje i implementiranje ove nadležnosti.

U vezi sa projektom za implementaciju NCTS-a, koji se finasira putem IPA-e, predstavnici EK su ukazali da isti treba biti fokusiran na pravni, a ne IT aspekt, a crnogorska delegacija je navela da je zadatak projekta pridruživanje Konvenciji o zajedničkom tranzitu (CTC) i da je NCTS samo alat za njeno sprovođenje i da su dijelovi oko legislative ranijim IPA projektom tretirani, kao i da se iz Akcionog plana vidi da Crna Gora ima potrebu za daljom podrškom EU na implementaciji navedene konvencije.

Pored navedenog, crnogorski predstavnici informisala su predstavnike EK da se u svim novim sporazumima o slobodnoj trgovini Crna Gora poziva na PAN EURO Mediteransku konvenciju, a da radi na izmjeni postojećih. Takođe, navedeno je da je CEF-TA sekretarijatu dostavljena nota o primjeni pravila ove konvencije u okviru CEFTE i da će se raditi na izmjenama pravila o porijeklu u SSP-u.

mr Tatjana BOŠKOVIĆ
samostalna savjetnica I
(Direktorat za poreski i carinski sistem)

Mitar BAJČETA
načelnik Direkcije za
carinski sistem i carinsku politiku
(Direktorat za poreski i carinski sistem)